

TELEMARK
FYLKESKOMMUNE

Årsrapport 2012

Telemark fylkeskommunes årsrapport for 2012

Ansvarlig utgiver: Fylkesrådmannen
Redaksjon: Kommunikasjonsteamet
Trykk og design: Reklamehuset Wera

 Svanemerket trykksak fra Wera as, lisensnr. 241 711, 80540

Forsidebilde: M/S Victoria passerer Sundkilen bru i Kviteseid under tv-sendingen «Telemarkskanalen – Minutt for minutt» i 2012. Foto: Inge Fjeldalen
Baksidefoto: Rullesteinstrand på Jomfruland utenfor Kragerø en sommerdag. Foto: Dan Riis

INNHOOLD

Fylkesrådmannes forord.....	3
Politisk organisering	4
ORGANISASJON	5
Personal.....	7
Folkehelse	10
VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	12
Voksenopplæring.....	12
Gjennomføring.....	13
Læringsmiljø	15
Resultater.....	15
Kompetanseheving.....	16
Fagopplæring	17
Statistikk - videregående opplæring.....	18
TANNHELSE.....	19
Statistikk - tannhelse	20
REGIONAL UTVIKLING.....	21
Nyskaping og næringsutvikling	23
Kultur og idrett	23
Kulturminnevern	24
Internasjonalt arbeid.....	25
Statistikk - regional utvikling.....	26
AREAL OG TRANSPORT	27
Regional og kommunal veiledning	27
Fylkesveier	28
Kollektivtransport.....	29
Bystrategi Grenland, riksveier.....	31
Jernbane, havn.....	32
Statistikk - areal og transport	33
ØKONOMI	34
Statistikk – økonomi	38
NØKKELTALL	39

FYLKESRÅDMANNENS FORORD

Grunnlag for utvikling

På bakgrunn av prognosen for elevtall fram mot 2020, ba fylkestinget i juni 2012 om en tilråding om dimensjonering og faglig innhold på den enkelte videregående skole, med konsekvenser for skolestruktur og anlegg i Skien, Bamble og Midt-Telemark. Arbeidet skulle også gi grunnlag for videre arbeid med byggeprosjektet Skien videregående skole. Saken hadde høy prioritet hele høsten 2012. Forarbeidet var den hittil grundigste gjennomgangen som er gjort av fremtidens videregående opplæring i Telemark.

Internt i Avdeling for videregående opplæring pågår samtidig en bred prosess for å styrke innsatsen for pedagogisk kvalitet og utviklingsarbeid. Som et ledd i kvalitetsutviklingen er arbeidet med styringsdialog med den enkelte skole fulgt opp, med vekt på bedre læringsmiljø og læringsutbytte, økt gjennomføring, samarbeidsarenaer og kompetanseheving.

Infrastruktur er viktig for alt utviklingsarbeid. I 2012 er det gjort mye planlegging og utredningsarbeid av riksveiene i Telemark. I statsbudsjettet ble det avsatt 110 mill. kr. til anleggsstart for E134 Gvammen - Århus i 2013. Reguleringsplan for E18 ble sendt på høring i desember, og et stort mål for jernbane ble nådd da samferdselsministeren i september fyrte av første salve for Eidangerparsellen.

Bystrategisamarbeidet i Grenland startet i 2012 forhandling med Miljøverndepartementet om 4-årig belønningsavtale. Belønningsmidler fra 2011 er i 2012 brukt på en rekke tiltak for miljøvennlig transport: kollektivtrafikk, gang og sykkel.

Arbeidet med Bypakke Grenland har pågått hele året og skal i 2013 være avklart lokalt innen stortingsbehandling våren 2014.

Med god støtte fra fylkeskommunen ble Telemark Offshore etablert 1. juni. Ved nyttår hadde 60 bedrifter sluttet seg til. Det blir store investeringer i denne sektoren i årene som kommer, og samarbeidet i nettverket bør gi gode muligheter for både næringsutvikling og nye arbeidsplasser i Telemark.

Tannhelsetjenesten i Telemark feiret sitt 50-årsjubileum i 2012. Vi gratulerer både med vel overstått jubileum, gode resultater for tannhelsen til barn og unge i fylket og ikke minst med at tannhelsetjenesten i 2012 kom i økonomisk balanse etter flere års merforbruk.

Regional planstrategi - Bærekraftige Telemark 2012-2016 skal følge opp nasjonale, regionale og kommunale mål med planer som strategisk verktøy for en bærekraftig utvikling. Målsettingene gir også grunnlaget for vedtatt mål- og budsjettokument for fylkeskommunen.

1. juni ble nybygget til Vest-Telemark Museum åpnet. Det er senere kåret til årets museum i Norge. MS Victoria tok «hele Norge» med på reise gjennom våre historiske og vakre vannveier. Reiselivet viser stort engasjement og til tider har fylkesvåpenets symbol på mer enn én måte preget aktiviteten. Dialog er et godt virkemiddel, og vi har tro på at samlet sett vil all aktivitet innen dette viktige satsingsområdet være til det aller beste for utvikling av reiselivsnæringa i hele Telemark.

Fylkeskommunen har videreført stram økonomisk styring, blant annet ved oppbygging av buffere og avsetning av premieavvik. Det økonomiske resultatet skyldes i hovedsak merinntekt på inntektsutjevningen som følge av høy skattevekst på landsbasis. Budsjettdisiplinen i organisasjonen er god. De største utfordringene i vår økonomi er lånegjeld, med sårbarhet for rentesvingninger, samt tilpasning av drift til demografiske endringer.

Mitt møte med Telemark fylkeskommune, som nyansatt rådmann i høst, har gitt meg et godt bilde av solid innsatsvilje og faglig stor bredde i organisasjonen, samt politikere som ønsker å bidra til gode løft for hele Telemark.

Takk for flott innsats og godt samarbeid, jeg ser frem til fortsettelsen!

Evy-Anni Evensen
Fylkesrådmann

Politisk organisering

Fylkeskommunen er en demokratisk styrt organisasjon, med fylkestinget og hovedutvalgene som myndighet. Fylkesutvalget er fylkestingets arbeidsutvalg etter formannskapsmodellen.

Fylkesordfører:

Terje Riis-Johansen (Sp)

Varaordfører:

Christian Tynning Bjørnø (A)

Hovedutvalg for kompetanse

Leder: Jørund A Ruud (A)

Hovedutvalg for kultur

Leder: Elisabeth A. Nilsen (A)

Hovedutvalg for næringsutvikling

Leder: Lise Wiik (A)

Hovedutvalg for samferdsel

Leder: Sigbjørn Molvik (SV)

Andre utvalg og råd:

- Administrasjonsutvalget
- Kontrollutvalget
- Yrkesopplæringsnemnda
- Eldrerådet
- Råd for personer med nedsatt funksjonsevne
- Klagenemnda
- Klagenemnda for skolesaker

Møter og saker i 2012 (2011)

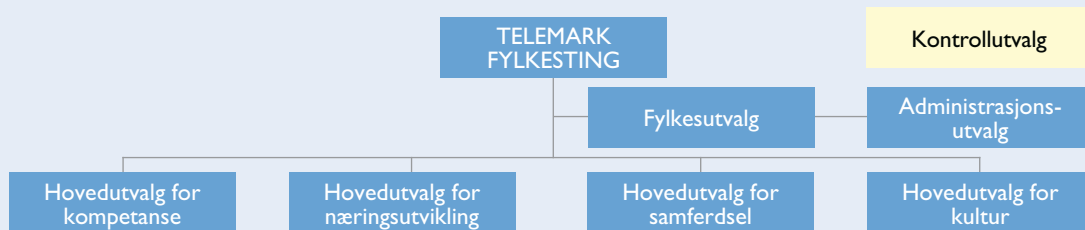
Fylkestinget avholdt i 2012 4 (5) møter, fylkesutvalget 9 (9) og hovedutvalgene hadde til sammen 28 (23) møter.

Fylkestinget behandlet i alt 96 (72) saker, fylkesutvalget 123 (128).

Fylkestingsmøtene i 2012 fant sted på Gaustablikk, Skjærgården Langesund, Bø Hotell og Kragerø Resort.

De politiske sakene forberedes av administrasjonens saksbehandlere og fylkesrådmannen. Fylkestingssekretariatet tar seg av alt praktisk ved møtene.

Saksdokumenter er tilgjengelige for alle på fylkeskommunens nettsider, og møtene i fylkestinget overføres på web-tv.

ORGANISASJON

Team IT har kjørt en rekke prosjekter med nettbrett i opplæringen i de videregående skolene. Her deler fylkesvaraordfører Christian Tynning Bjørnø ut nettbrett til en elev ved Søve vgs. Foto: Rune Mathisen

Telemark fylkeskommunes hovedmål: Bedre ressursutnyttelse på alle områder, og at omgivelsene skal oppfatte oss som klare og tydelige i våre roller.

Felles postmottak

Mål: Bedre kvalitet og ressursbruk gjennom sentralisering av postmottak for hele fylkeskommunen.

I 2012 startet en forstudie om muligheter i et felles postmottak og helelektronisk arkiv. Rapporten med anbefalinger blir framlagt i februar 2013.

E-handel

Mål: Innen utgangen av 2012 skal hele Telemark fylkeskommune bruke e-handel til sine innkjøp der det er mulig.

Innføring av e-handel ble avsluttet høsten 2012. Alle skoler, tannklinikker og administrasjonen har tatt i bruk innkjøpssystemet med ca. 270 brukere. Bestillinger via e-handel utgjorde 16 mill. kr. i 2012. Det er 21 leverandører tilgjengelige i systemet, og 28 % av kjøp hos disse ble gjort via e-handel.

IT

Mål:

- **Oppdatert infrastruktur ved alle skoler**
- **Elev-PC-ordningen skal videreføres**
- **Redusere energibruk i maskinrom**
- **Brukerstøtte skal levere enda bedre tjenester**

Nye og eksisterende tjenester er videreutviklet i 2012. Hovedsaker har vært: Igangkjøring av ny versjon av Citrix-løsningen for alle brukere.

Fortsatt reduksjon i antall fysiske servere, erstattet av virtuelle løsninger. Det gir mindre varmeproduksjon og strømforbruk enn før, i tråd med «Grønn IT» og fylkeshuset som miljøfyrtårn. Team IT har fortsatt å kjøre en rekke prosjekter med nettbrett og bruk av video i opplæringen ved de videregående skolene. Det ga mye positiv tilbakemelding fra elever og lærere, samt god pressedeckning.

Nettbrett er tatt i bruk av fylkespolitikkerne. Team IT har bistått ved klargjøring av saksdokumenter samt opplæring av politikere og ansatte.

For å levere bedre og mer stabile tjenester har Team IT innført ITIL (Information Technology Infrastructure Library). Alle i teamet er sertifisert med en internasjonalt godkjent eksamen. ITIL er et rammeverk for rutiner og måter å arbeide på, som er direkte målbare og tilpasset BMS (balansert målstyring).

Kommunikasjon

Mål: Interessen og kunnskapen om fylkeskommunen må styrkes. Større gjennomslag for Telemarks viktigste saker hos nasjonale myndigheter, som Eidangerparsellen.

Kommunikasjonsarbeidet i 2012 har lagt særlig vekt på tettere dialog med brukere og lettere tilgang på fylkeskommunens tjenester. Strategiske satsinger for å nå disse målene har vært nye nettsider, ny mediestrategi og økt tilstedeværelse i sosiale medier. Påvirkningsarbeid mot nasjonale myndigheter har høy prioritet, med InterCity og Bypakke Grenland som fyrtårnsaker.

Kommunene skal oppleve tettere dialog og mer forpliktende samhandling med fylkeskommunen. I 2012 er det gjennomført politiske dialogmøter med alle kommunene. Som en oppfølging av disse møtene vedtok fylkestinget i desember å starte arbeidet med samarbeidsavtaler som er retningsgivende for samhandlingen mellom den enkelte kommune og fylkeskommunen.

“Telemarksbarometeret” ble lansert i april og skal være et nyttig verktøy for å gjøre riktige prioriteringer og vise resultatoppnåelse i fylkeskommunen.

Nettstedet ble markedsført skriftlig gjennom en informasjonsfolder til alle samarbeidsaktører og muntlig på ulike møter og seminar. Nettstedet vil bli utvidet i 2013 som følge av samarbeidsavtale med Fylkesmannen i Telemark.

Ledelse

Mål: Øke samlet lederkompetanse.

Høsten 2012 startet fem skoleledere på «rektorskolen» (2 kvinner og 3 menn), tre skoleledere på annen kompetanse-givende lederutdanning (2 kvinner og 1 mann), fire ledere på «Løft blikket» (1 kvinne og 3 menn).

Flere potensielle ledere har begynt kompetanse-givende etterutdanning. Det er behov for mer systematisk opplæring av nytilsatte ledere, og det arbeides med dette som en del av kompetansehandlingsplanen fra høsten 2013.

Bedriftskultur

Mål: Utvikle bedriftskulturen slik at tilsatte i Telemark fylkeskommune opptre som stolte og positive representanter for fylkeskommunen.

I 2012 ble det gjennomført et prosjekt om bedriftskultur og samhandling for lederne i administrasjonen og rektorene. Arbeidet sluttføres i 2013. Målet er en

velfungerende organisasjon som utøver aktiv ledelse.

KvalitetsLosen er anskaffet som elektronisk avviks- og kvalitetssikrings-system. Det skal i første omgang brukes til HMS-avvik og dokumenthåndtering. Dokumenter knyttet til personal og lønn blir lagt inn. Høsten 2012 ble det gjennomført opplæring av superbrukere på alle virksomheter, lederopplæring for rektorer og opplæring i risiko og sårbarhetsvurdering (ROS).

Kompetansestrategi

Mål: Utvikle handlingsplaner for de ulike områdene på bakgrunn av vedtatt kompetansestrategi.

Av kapasitetsgrunner er dette arbeidet ikke ferdigstilt. Som tidligere år har mye etter- og videreutdanning foregått på den enkelte virksomhet. Konkret kompetansehandlingsplan er planlagt ferdigstilt etter at digital strategi er vedtatt våren 2013. Den vil påvirke hvilken fremtidig kompetanse som trengs.

Miljøfyrtårn

Mål:

- Alle virksomheter i Telemark fylkeskommune skal være miljøsertifisert innen utgangen av 2013.
- Beholde miljøsertifikatet etter avsluttet sertifisering ved alle virksomheter.

En Miljøfyrtårnbedrift er forpliktet til reduksjon av CO₂-avtrykk ved all ressursbruk, som el-energi, reiser, papir, avfall osv.

Fylkeskommunens administrasjon ble miljøfyrtårnsertifisert april 2011. Arbeidet med sertifisering av øvrige virksomheter er i gang. Tannklinikken Skien og åtte videregående skoler blir sertifisert i løpet av 2013.

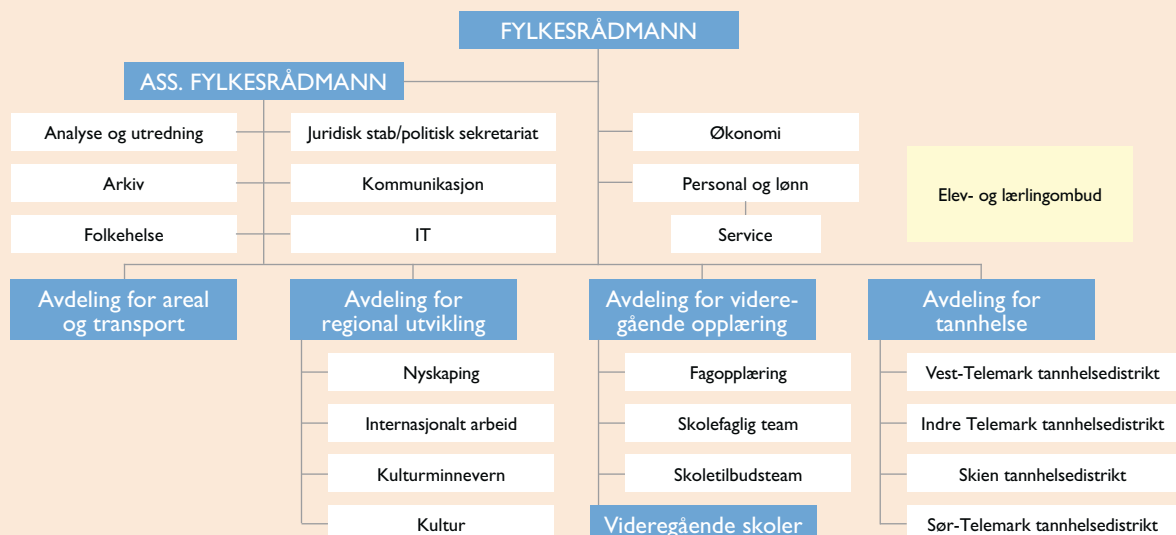
På fylkeshuset er energiforbruket redusert kontinuerlig de årene dette er registrert som en del av miljøfyrtårnarbeidet. Forbruk i 2010 var 182 kWh/m², i 2011 180 kWh/m² og sank til 166 kWh/m² i 2012. Forbruket er gradjustert og viser en reell reduksjon.

Tjenestereiser øker, som en indikator på generelt aktivitetsnivå. Etter en stor økning fra 2010 til 2011 (50 %) er økningen fra 2011 til 2012 på 6 %. Papirforbruk er økt med ca. 6 % mot en reduksjon på 18 % fra 2010 til 2011. Total avfallsmengde er redusert fra 34,4 tonn i 2011 til 30,3 tonn i 2012. Et hovedmål vil være å få en varig reduksjon av papirforbruket og å reise smarere, dvs. få til mer samkjøring samt bruk av elektronisk kommunikasjon.

Innsyn

Mål: Legge til rette for innsyn i forvaltningen.

Rutine for innsynsbehandling er utarbeidet og gjort kjent. I ny nettløsning er postlistene gjort mer brukervennlige. I 2012 hadde vi 1762 begjæringer om innsyn. Dette er en økning på 386 fra året før.

Antall ansatte økte med 34 personer til 1601 ansatte i 2012. Foto: Dan Riis

Personal

Virksomhet	Ansatte	Årsverk	%-del kvinner	%-del deltid	Gj.sn. alder	%-del over 60 år	Turn-Over (%)	Endring i antall ansatte fra 2011
Tannhelse	122	108	80	35	49	25	9	-2
Skolene	1212	1076	57	34	49	17	10	6
Administrasjonen	171	161	58	16	47	15	9	3
Lærlinger/øvrige ansatte	96	79	44	6	42	11	15	27
TOTAL 2012	1601	1424	58	31	48	17	10	34

Ansatte pr. 31.12.2012. I kategorien «øvrige ansatte» er bl.a. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og Telemarkskanalen regionalpark.

Likestilling

Kvinnelige ledere har i 2012 økt fra 43 til 48 %. For toppledere (rådmann, rådmannens ledergruppe og virksomhetsledere) er andelen kvinner økt til 55 %. For øvrige lederstillinger er andelen kvinner ved utgangen av 2012 på 47 %.

Gjennomsnittlig lønn til en kvinnelig toppleder er pr. 31.12.2012 kr. 801 583 og gjennomsnittlig lønn til en kvinnelig mellomleder er pr. 31.12.2012 kr. 600 190.

Utviklingen i lønnen til kvinnelige ledere i % av lønnen til mannlige ledere i samme gruppe er positiv for toppledelsen. Ved utgangen av 2012 er den 108,3 %. For mellomledergruppen er tallet 94,1 %, en liten negativ utvikling.

Det viser at fylkeskommunen i fremtiden må se mer på lønnsutviklingen

for kvinnelige mellomledere. Her har forskjellen mellom menn og kvinner økt også i 2012.

Etikk

Telemark fylkeskommune har retningslinjer for etikk og rutiner for varsling av kritikkverdige forhold. Etikk, varslingsrutiner og avviksrutiner er tema på ledermøter og -samlinger.

Likelønn

Mål: Større harmonisering i lønnsutvikling mellom menn og kvinner innenfor tannhelse og mellom rådgivere innen 2014.

Likelønnsutviklingen innen områdene fylkeskommunen har en spesiell oppmerksomhet på er slik:

For pedagogisk personale, dvs. lærere og skoleledere, er lønnsforskjellen mellom kvinner og menn ved utgangen av 2012 slik at lønnen kvinner har tilsvarer 98 % av den lønnen menn har. Gjennomsnittslønn for kvinner i denne gruppen er 496 896 kr. Det er totalt 969 ansatte i gruppen.

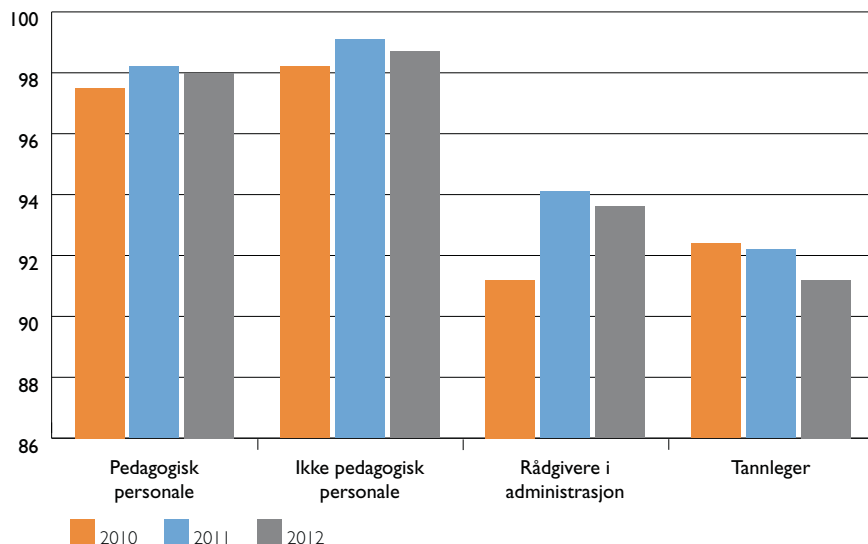
For øvrig personale på de videregående skolene er lønnsforskjellen liten. Lønnen kvinner har tilsvarer 98,7 % av lønnen til menn. Gjennomsnittslønn kvinner i denne gruppen er kr 358 386. Det er totalt 271 ansatte i gruppen.

I rådgivergruppen i administrasjonen var utviklingen i 2012 noe negativ, etter en god positiv utvikling i 2011. Lønnen kvinner har tilsvarer 93,6 % av lønnen for menn. Gjennomsnittslønn for kvinner i denne gruppen er 506 069 kr. Det er

HMS-hendelser	2010	2011	2012
Arbeidsulykker eller personskader som har krevd oppfølging av lege/helsepersonale	14	13	13
Vold og trusler mot tilsatte (Alle knyttet til de videregående skolene)	1	6	6

totalt 99 ansatte i gruppen. De kvinnelige rådgiverne har i snitt 5 år kortere erfaring og er 4 år yngre enn mennene i gruppen. Ved de lokale forhandlingene fikk kvinnene en lønnsøkning på 4,1 % og menn 3,9 %.

Kvinnerns gjennomsnittslønn i % av menns gjennomsnittslønn

Tannlege: De kvinnelige tannlegene har i snitt 6 år kortere erfaring og er 7 år yngre. Lønnen kvinner har tilsvarer 91,2 % av lønnen til menn. Gjennomsnittslønn for kvinner i denne gruppen er 589 724 kr. Det er totalt 43 ansatte i gruppen.

Tallene viser at det innen alle grupper har vært en negativ utvikling i 2012 på lønnsforskjellen mellom kvinner og menn. Det er viktig å være oppmerksom på dette framover.

HMS-forhold

Handlingsplan for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS) og inkluderende arbeidsliv (IA) er revidert og gjaldt fra 1. januar 2012. Innen de forskjellige områdene er følgende utført:

1. Internkontroll: Bedriftshelse-tjenesten avdekket noen vesentlige mangler da det ble gjennomført internkontroll på Notodden, Porsgrunn, Sørve og Tannklinikken Porsgrunn

2. Arbeidsmiljøundersøkelse: Gjennomført for alle skolene (svarprosent 76,5 %) og administrasjonen (svarprosent 85,6 %)

3. Medarbeidersamtale er et verktøy ledere skal benytte i henhold til personalreglementet

4. Opplæring: HMS-opplæring gjennomført med 39 deltakere

5. På jobben: målet er 95 % på jobben, resultatet for 2012 ble 94,6 %

6. Tiltak for å få arbeidstakere til å stå lengre i jobben: Målet er at andelen over 62 år skal være minst 12,5 %. I 2012 var tallet 10,5 %. 23 kvinner og 19 menn deltok på Seniorskolen

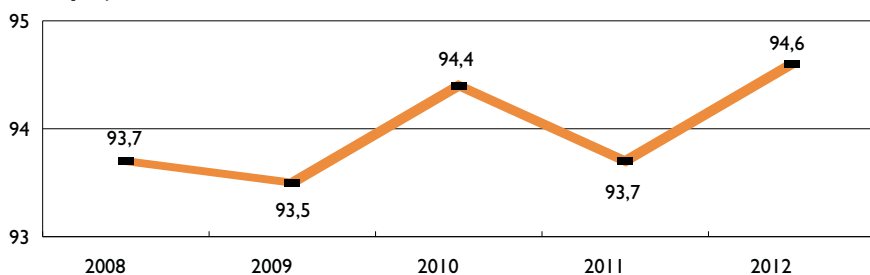
7. Bedre tilrettelegging for personer med redusert funksjonsevne: I 2012 var det et godt samarbeid med NAV i konkrete saker

Fordeling innen yrkesgruppene i Telemark fylkeskommune:

Yrkesgruppe	Antall stillinger	Årsverk	%-del deltid	Gj.sn. alder	%-del o.60 år
Assistenter	33	21,77	91	44	6
Bibliotekarer	12	8,20	67	46	17
Diverse stillinger	37	31,26	57	46	14
Fagarbeider	135	110,19	60	46	6
Ledere (ikke ped)	37	35,60	11	53	30
Lærlinger	23	23,00	0	20	0
Pedagogisk personell	988	863,85	30	49	19
Renholdere	42	30,75	86	50	17
Saksbehandlere	217	198,79	23	48	13
Tannhelsepersonell	71	55,28	55	51	32
Tannleger	49	39,90	37	45	14
Vaktmestere	5	4,50	20	48	20
TOTALT 2012	1649 *	1 423	36	48	17

* Det er 1601 personer tilsatt pr. 31.12.2012 og disse fordeler seg på 1649 stillinger. Noen personer er tilsatt i mer enn en stilling (f.eks. assistenter og pedagogisk personell).

% på jobb

Sluttet i 2012

Det har vært gjennomsnittlig turnover på 10 % over lang tid. Totalt sluttet 159 personer i løpet av 2012.

Turnover viser forskjellen mellom hvem som var ansatt pr. 1.1 og 31.12 og inneholder lærlinger og vikarer i tillegg til fast ansatte. Lærlinger er i statistikken regnet som ansatt, selv om de har en lærekontrakt. Dette påvirker avgang, turnover mm.

Høyest er turnover blant lærlinger 52 %, renholdere 33 %, assistenter 15 % og fagarbeidere 13 %. Hovedtyngden av de som slutter midt i yrkesaktiv alder,

er ofte personer som er inne i vikariater/ midlertidige stillinger.

Deltid

Ved utgangen av 2012 var fordelingen av de som arbeidet deltid slik: 72 % kvinner (355) og 28 % menn (138). Andelen som arbeider deltid har gått ned med 1 % til 31 % i løpet av 2012. En vesentlig del av de som arbeider deltid er kvinner, samtidig som at deltidsarbeid fordeler seg over alle typer stillinger.

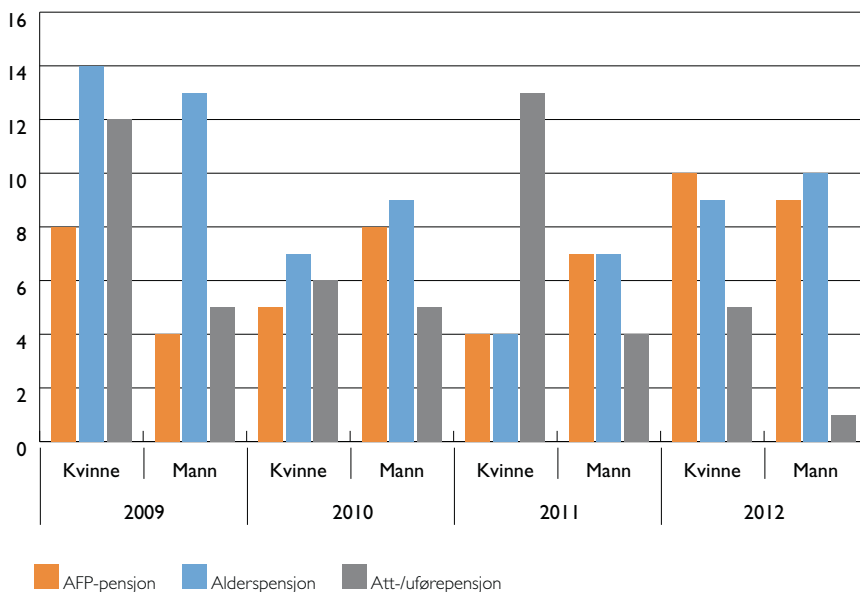
I gjennomsnitt arbeider deltidsansatte 68 %. Dette er en økning på 2 %. I perioden 2009 til 2011 var tallet 66 %.

På jobben

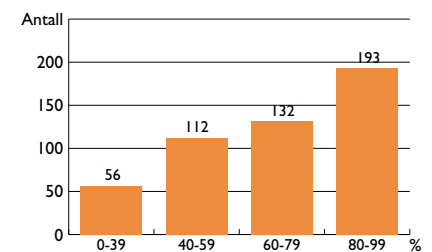
Telemark fylkeskommune har som mål at ansatte er 95 % på jobb, dvs. at sykefraværet ikke skal være over 5 %. I 2012 var andelen på jobb 94,6 %. Tabellen viser utviklingen de siste 5 år.

Fylkeskommunen arbeider systematisk for å øke andelen på jobb, men denne svinger noe fra år til år. I 2012 nådde 9 av virksomhetene målet om 95 % på jobb. Ansatte ved Vest-Telemark vgs. har siden 2007 (bortsett fra 2011 – 94 %) vært over 95 % på jobb. De ansatte ved Skogmo vgs. har for tredje året på rad nådd målet.

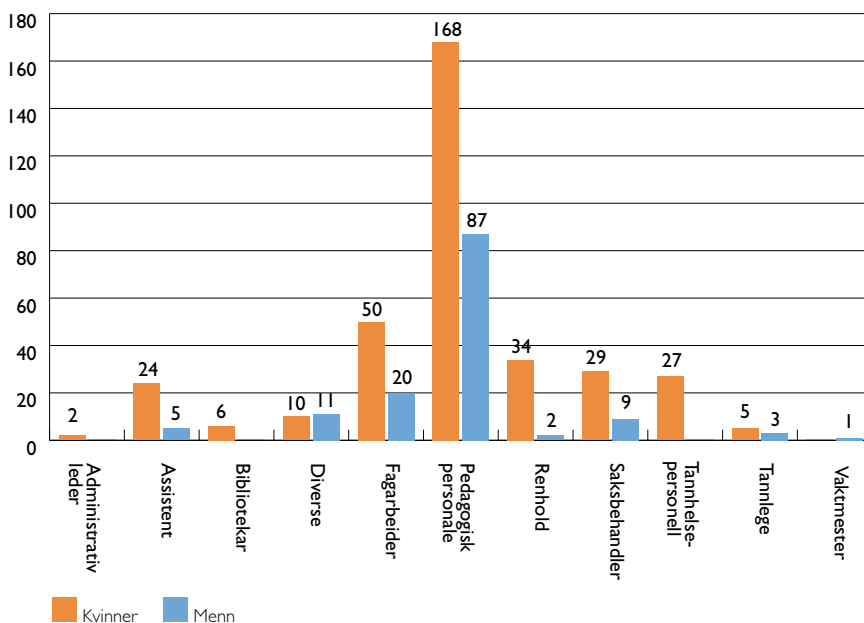
Avgang fordeler seg slik:

Fordelingen av deltidsansatte etter stillingsstørrelse:

Deltidsansatte fordelt på stillinger:

Mangfold

Fylkestinget har vedtatt retningslinjer for mangfold for Telemark fylkeskommune.

- Alle ansatte skal arbeide for mangfold (flerkultur og dialog) og jevnlig settedet på dagsorden
- Diskriminering skal ikke forekomme
- Enhver som har ansvar for utleie av lokaler/bygg skal gjøre det kjent for leietaker at det ikke er anledning til å drive nynazistisk eller fremmedfiendtlig virksomhet i fylkeskommunens lokaler

Brudd på dette skal rapporteres og følges opp som avvik eller varslings sak. Det er ikke rapportert noen brudd på dette for 2012.

55 ansatte har annet statsborgerskap enn norsk, dette er én mer enn i 2011. 38 % av de ansatte har ikke oppgitt statsborgerskap. Ti har statsborgerskap i Norden, 33 i Europa for øvrig, og 12 fra andre deler av verden.

Tore Ulleland og Dag Nielsen fra IF Ørn mottok folkehelseprisen for 2012 av fylkesordfører Terje Riis-Johansen og Anne Karin Andersen, leder for folkehelseprogrammet i Telemark. Foto: Eva Susanne Drugg

Folkehelse

Mål:

- Tydelig og synlig ledelse av folkehelsearbeidet i Telemark – styrke det forebyggende arbeidet i kommunene
- Folkehelseperspektivet forankres i fylkeskommunens og kommunenes planer
- Alle kommuner ønskes med i folkehelsenettverket
- Tilrettelegging for økt hverdagsaktivitet, frisklivstilbud og flest mulig eldre friske

Resultater

De ulike satsingene har bidratt til bevisstgjøring og økt kompetanse på fylkes- og kommunenivå.

I 2012 har veiledningen av kommunene foregått i form av foredrag om folkehelseutfordringer i kommunene, veiledning om folkehelseansvar og høringsuttalelser til kommunenes planstrategier.

Foredrag er holdt på forespørsel fra de enkelte kommunene og omfattet 7 av fylkets 18 kommuner, hos enkelte også med konsultasjoner om kommunens folkehelsearbeid.

Folkehelseteamet har fått en ny stilling med analyse- og statistikkkompetanse, som har blitt en etterspurt ressurs. Planforankring, «helse-i-plan»-kompetanse

og fagkompetanse om årsakssammenhenger er en høyt prioritert oppgave.

I 2012 har alle fylker og kommuner arbeidet fram sine planstrategier, med krav om at folkehelseprofilene skal være en del av vurderingsgrunnlaget. Nesten alle kommuner har gjort dette. Det gjenstår noe arbeid med drøfting og konkretisering. Noen kommuner har allerede en vedtatt folkehelseplan eller /-politikk.

I arbeidet med regional planstrategi er folkehelseutfordringene en del av vurderingsgrunnlaget. Det er vedtatt at det skal utarbeides både en regional delplan for oppvekst og kompetanse og en regional folkehelsestrategi. Som del av det forestående arbeidet evalueres det regionale partnerskapet.

«Telemarksmodellen» av HEFRES, organisering av helsefremmende tiltak fra barnehager til og med videregående skoler, er under kontinuerlig utvikling som et viktig bidrag til gode oppvekstvilkår, og i et langsiktig perspektiv forebyggende for frafall i videregående skole. Modellen har vakt nasjonal interesse.

HEFRES-satsingen:

- Det årlige «Tilbudsheftet», har blitt populært og er unikt. Telemark deltar i utarbeiding av nasjonalt kriteriesett for helsefremmende barnehager og skoler.

- Telemark har lagt fram nasjonal pilot for Fiskespjell, et utekokekurs for Fiskeri- og kystdepartementet og deltar i WHO's evaluering av Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen.
- I de videregående skolene har det vært gjennomført «Helsefremmende dialoger» i samarbeid med elev- og lærlingombudet.
- Prosjektet «Sunne kantiner» er igangsatt. Det er opprettet nye kostgrupper på skolene og samarbeidet med ODD har vært inspirerende for elevene. Det er også samarbeid med helsesøstre om psykisk helse.
- Telemark har deltatt i forskningsprosjekter med høgskolene i Vestfold, Oslo og Akershus om ulike helsefremmende og forebyggende tiltak i videregående skole.

Økonomifakta

Netto driftsramme 2012:	5,2 mill. kr.
Tilskudd/bidrag til kommunene	0,4 mill. kr.
Tilskudd/utlyste midler til frivillig sektor:	1,6 mill. kr.
Herav til barnehager/grunnskoler/videregående skoler:	1,0 mill. kr.

På grunn av midlertidig stillingsreduksjon er det et mindreforbruk på ca. 250 000 kr.

Den gode skolehelsetjenesten

I januar 2012 startet et 2-årig prosjekt under HEFRES. Hensikten med prosjektet, som er finansiert av Helsedirektoratet og Fylkesmannen, er å synliggjøre sammenhengen mellom innsatsfaktorer, resultater og kvalitet, i tillegg til råd og veiledning til kommunene.

Resultat så langt er økt bevisstgjøring bl.a. ved dialog med kommunene og spesialisthelsetjenesten. En sentral strategi i

prosjektet er dialog mellom skolehelsetjenesten og andre kommunale instanser om samlet innsats for barn og unge.

I det første året er grunnlaget lagt for et utviklingsarbeid, slik at kommunene fra våren 2013 får tilbud om å delta i et effektiviseringsnettverk for helsestasjon og skolehelsetjenesten. Nettverket er pilot på skolehelsetjeneste og utarbeiding av kvalitetsindikatorer. Dette er en mangelvare for tjenesten nasjonalt.

Samarbeidet med «Alle barn sykler» har resultert i at Telemark er best i landet til å gå eller sykle til skolen. På Tveiten skole på Notodden sykler over 90 % til skolen. Andre gjennomførte kurs: «Aktiv skole 365» og «Zippys venner».

Som et utgangspunkt for videre satsing er det gjennomført et kartleggingsprosjekt på universelt tilpassede turveier i nærmiljøet i alle kommuner.

Det er gitt støtte til frisklivssatsingen i kommunene i tillegg til statlige tilskudd som nå formidles via Fylkesmannen. Nesten halvparten av kommunene har eller er i ferd med å opprette slike tilbud.

Statlige tilskudd formidles for bruk i kommunene. I 2012 fikk folkehelseområdet totalt 1,4 mill. kr, bl.a. fra Helsedirektoratet. Noen av disse skal brukes i 2013 til prosjektledelse av Den gode skolehelsetjenesten og Fiskesprell i videregående skoler, hvor Telemark er pilotfylke igjen.

Måloppnåelse og endringsbehov

Som ledende aktør innen folkehelsearbeidet har fylkeskommunen vært både tydelig og synlig i samhandling med kommunene og sentrale myndigheter. Prosess med nye partnerskap er utsatt til 2013 og kommer inn som del av ny folkehelsestrategi.

Aktiv Senior

Engasjementet av prosjektleder ble avsluttet 1. juli 2012, og sluttrapport for prosjektet ble lagt fram i fylkesutvalget.

Det har vært holdt konferanser og kurs for kommunene, der bl.a. Fredericia-modellen fra Danmark ble presentert for over 200 kommunalt ansatte.

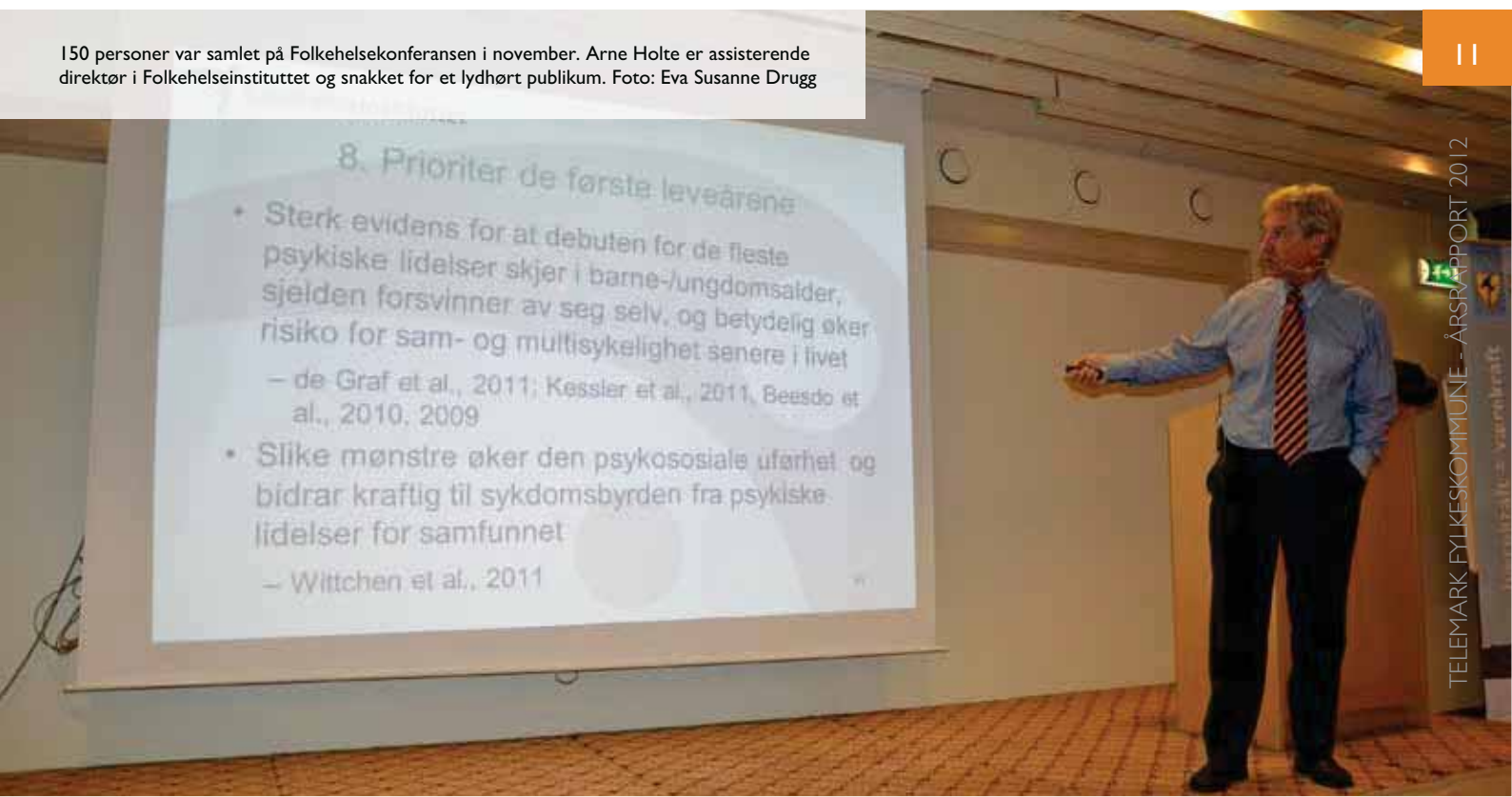
Seniordagen i Brekkeparken 10. mai 2012 på Verdens aktivtetsdag er et arrangement som utvikler seg i en god retning og trekker folk fra hele fylket.

Røde Kors, Skien Rotary, Pensjonistforbundet, Telemark Museum er de drivende partene.

Bred samhandling på tvers av fagområder og sektorer internt og eksternt er en viktig oppgave i folkehelsearbeidet.

Den største utfordringen er kompetanse, bevisstgjøring og forankring. Dette skal belyses og søkes løst i ny folkehelsestrategi, som ble vedtatt utarbeidet i 2012.

150 personer var samlet på Folkehelsekonferansen i november. Arne Holte er assisterende direktør i Folkehelseinstituttet og snakket for et lydhørt publikum. Foto: Eva Susanne Drugg

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Ved skolestart 2012 åpnet nytt skolebygg på Notodden. Strudietilbudet på Notodden videregående skole er nå samlokalisert. Foto: Tore Hansen

Hovedsaker i 2012

- Politisk vedtak om utvidet rett til videregående opplæring
- Skoletilbudet på Notodden samlokalisert med nytt skolebygg
- Nye tilbud under Ny GIV
- Pedagogisk IKT-bruk, nye prosjekter
- Samfunnskontrakt med elektrobransjen om lærlinginntak

Nye skoletilbud fra høsten 2012

- Forskerlinje ved Skien vgs.
- Vg1 Helse- og oppvekstfag ved Notodden vgs. Tre-årig modell gir bedre grunnlag for studiekompetanse
- Vg4 Påbygging til studiekompetanse ved Hjalmar Johansen vgs. for de som har fullført videregående i et yrkesfag

Landslinjesøknader

Telemark fylkeskommune søkte våren 2012 om to nye landslinjer fra 2013-14:

- Vg1 Studiespesialisering med Natur og miljøfag, Rjukan vgs.
- Vg2 Hest- og hovslagerfag med vekt på hovslagerfag, Sjøveit vgs.

Søknadene er ikke innfridd i Statsbudsjett 2013. Tilbudet ved Rjukan er nå vedtatt opprettet som en fylkeskommunal pilot.

Voksenopplæring

Mål: Ivareta voksnes rett til videregående opplæring, gjennom informasjon, veiledning, realkompetansevurdering og et tilbud som er tilpasset den voksnes livssituasjon.

Voksne søkere og voksne i opplæring i perioden 01.10.2011 – 30.09.2012

- 528 var i opplæring
- 547 søkte opplæring
- 189 startet opplæring i yrkesfag
- 149 startet opplæring studieforberedende

Voksenopplæringsbudsjettet var i 2012 på 8,3 mill.kr. Voksenopplæring blir ikke aktivt markedsført utenom generell info på nett og annonsering ved igangsetting av enkeltkurs.

I 2012 dekket fylkeskommunen kurskostnader til et stigende antall deltakere på eksamensforberedende kurs i regi av studieorganisasjonene. Kursene er for de som har lang og bred arbeidserfaring innen et yrke, og vil avlegge fag- eller svenneprøve.

I flere år er det tilbudt opplæring i programfag i helse- og oppvekstfagene og studiekompetanse. Behov for voksenopplæring øker, også innen andre yrkes-

faglige program, og flere voksne har behov for opplæring i fellesfag.

Mange minoritetsspråklige har mangelfulle kunnskaper i norsk. Noen får derfor mulighet til å bruke lenger tid på utdanningen, og det legges til rette for lengre praksisperioder ute i arbeidslivet.

For mange voksne avbryter opplæringen. Høsten 2012 ble det utarbeidet prosedyrer for interne og eksterne kursarrangører. Blant annet kreves en startsamtale for å sikre at den enkelte søker har en realistisk plan for gjennomføring.

Nøkkeltall 2012

Inntak i 2012 (2011 i parentes):
Søkere høst 2012: 6 904 (6 993)
Tatt inn per 1. sep.: 6 519 (6 392)

Ved 3. inntak i august ble det tatt inn søkere med voksenrett (39) og ikke rett (104). I 2011 ble kun søkere med ungdomsrett tatt inn på samme tid.

Omvalg: 204 av årets Vg1-elever søkte et annet Vg1 enn de hadde i fjor (178).

Fordeling på Vg1 Yrkesfag/
Studieforberedende: 58/42 %
(58,7/41,3).

Gjennomføring

Mål: 75 % av elevene og lærlingene skal gjennomføre og bestå videregående opplæring i løpet av fem år.

I et velferds- og kompetansesamfunn er gjennomføring av videregående opplæring viktig, både samfunnsøkonomisk, folkehelse-politisk og for enkeltindividet. Foreløpige oversikter for Telemark viser en forsiktig positiv utvikling. Over fem år har Telemark en gjennomføringsgrad på 69 %. Oppgangen er på ett prosentpoeng, og nå likt med landsgjennomsnittet.

Andel elever med direkte overgang fra ungdomstrinnet til Vg1 øker noe, til 97,8 % (nasjonalt nivå, 97,7 %). Andel elever med ordinær progresjon fra Vg1 til Vg2 øker for 4. gang på 5 år til 84,6 %, i samsvar med nasjonal målsetting (84,5 %). Andel elever med ordinær progresjon fra Vg2 til Vg3/lære går frem med nær 2 prosentpoeng til 79,4 %. (Nasjonalt mål: 81,9 %).

Telemark har hatt en markant nedgang i antall sluttet i 2012. Nedgangen er på ett prosentpoeng, dette betyr at nesten en femtedel færre elever sluttet i videregående opplæring i 2012 sammenlignet med 2011. Landet for øvrig hadde i samme periode en nedgang i antall sluttet tilsvarende 0,2 prosentpoeng.

Ny GIV

Overgangsprosjektet i Ny GIV omfattet fra høsten 2012 alle kommuner og videregående skoler i Telemark, og utvides i 2013.

Ny GIV - FYR står for fellesfag, yrkerretting, relevans. FYR er gjennomført etter planen i 2012. Prosjektet fortsetter og utvides i 2013.

I Ny GIV - Oppfølgingsprosjektet ble avklaringsmøter igangsatt i 2012. Møtet mellom skolen, eleven og oppfølgings-tjenesten holdes når en elev står i fare for å avbryte videregående opplæring. Hensikten er å forebygge frafall.

Ved Arbeidssenteret i Skien startet et Ny GIV-tiltak med kombinasjon av avklaring, teori og arbeidspraksis. Høsten 2012 ble bare 2 av 15 plasser brukt. Tiltaket skal gjøres bedre kjent og målrettet.

Samarbeid mellom fagopplæring, PPT og NAV resulterte i samarbeidsavtale mellom fylkeskommunen og NAV. En undersøkelse blant tidligere lærekandidater viser at om lag 78 % fikk arbeid etter å ha deltatt i lærekandidatordningen.

Oppfølgingstjenesten (OT)

Formålet med OT er at ungdom i målgruppa tilbys opplæring, arbeid og andre kompetansefremmende tiltak. OT er et viktig bindeledd mellom videre-

Sommer- og høstskole

Sommerskolen ble annonsert med tilbud innen matematikk og naturfag for elever ved yrkesfaglige utdanningsprogram.

Det var få søkere til naturfag, og tilbudet ble ikke igangsatt. På matematikk var det 23 elever som deltok. Av disse fikk 19 bestått.

Høstskolen ble gjennomført ved de samme skolene som i fjor: Bamble, Bø, Notodden og Skien, med fagene matematikk, norsk og naturfag for elever fra studieforberedende utdanningsprogram og påbygging. Engelsk ble ikke igangsatt, da det var for få søkere.

Litt under halvparten av alle deltakerne (både elever og privatister) på høstskolen besto. Som et resultat av deltakelse på høstskolen ble det i overkant av 200 oppmeldinger til eksamen, og litt under halvparten besto. Beståttkarakter gjør at disse kommer seg videre og kanskje inn på nye studier, og det gjør en stor forskjell for dem det gjelder. Ca. 20 % møtte ikke til eksamen.

Jenter og gutter

Høsten 2012 sluttet 224 elever før 1. okt. Av dem var 44 % gutter og 56 % jenter. De har brukt ett år av retten sin.

Gutter og jenter velger ulike utdanningsprogram. Jentene er i stort flertall på Helse- og oppvekstfag, Design og håndverk og Naturbruk. Guttene dominerer på Bygg- og anlegg, Elektro og teknikk, og TIP.

Av jentene er det 40 % som velger studiespesialisering, men bare 25 % av guttene. På andre utdanningsprogram er forskjellene mindre.

Over fem år har Telemark en gjennomføringsgrad på 69 %. Det er likt med landsgjennomsnittet.
Foto: Dag Jensen

gående skole, PPT, fagopplæring og NAV. Gjennom Ny GIV har OT fått økt oppmerksomhet.

Tall fra Utdanningsdirektoratet per 15. nov. 2012 viser at i Telemark var 18 % av målgruppen i aktivitet, mot 35 % nasjonalt. Telemark utmerker seg ved at aktivitetene nesten utelukkende er i NAV-regi. Nasjonalt er tiltakene nokså likt fordelt mellom fylkeskommunen og NAV. I Telemark arbeider OT med 59 % ungdommene, mens det nasjonalt er 80 %.

Fra høsten 2012 er OT Grenland samlokalisert med PPT Grenland. Det styrker muligheten for utvikling av et robust faglig miljø.

Spesialundervisning/ tilpasset opplæring

Det er et mål å redusere antall elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. Fra høsten 2012 er det rettet oppmerksomhet mot særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige. Nye søknadsrutiner skal bedre enn før møte disse elevenes behov.

Et eget tilbud om tilpasset opplæring er etablert i samarbeid mellom fylkeskommunen og Notodden ressurscenter fra høsten 2012.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste

Fylkeskommunal PPT, for inntaksområde A (Grenland/Vestmar), startet 1. august 2012, med 10 ansatte. Kontoret fikk også ansvar for sakkyndig vurdering av elever fra ungdomsskolen, som søker videregående på særskilt grunnlag. Det førte til flere ansatte enn planlagt.

Samarbeidet mellom PPT Grenland, skolene i inntaksområde A og administrasjonen er positivt og fungerer etter hensikten. I inntaksområde B kjøper

fylkeskommunen fortsatt tjenester fra kommunale/interkommunale PPT.

Arbeidssenteret

Arbeidssenteret i Telemark, Jernbaneveien i Skien, er inne i sitt andre år, foreløpig som prosjekt. Målgruppa er elever med et planlagt løp mot grunnkompetanse, men som ikke har fått læreplass. Tilbudet ved Arbeidssenteret er et Vg3 i skole, sterkt praksisrettet. I skoleåret 2011-2012 var det 13 elever ved Arbeidssenteret, i 2012-2013 er det 20. Prosjektet evalueres våren 2013 med tanke på videreføring.

Karriereveiledning

skal hjelpe personer, uavhengig av alder, til å ta valg når det gjelder utdanning, opplæring og arbeid, og til å håndtere egen karriere.

Det har ikke lyktes å etablert et partnerskap for karriereveiledning i 2012, men fylkeskommunen samarbeider med kommunene, NAV, Høgskolen i Telemark og Karrieresenter Telemark.

Det rapporteres om stor aktivitet og god kompetanseheving gjennom fylkets sju veilederutvalg (LVU), med rådgivere i grunnskolen og videregående skole, samt Oppfølgingstjenesten (OT). Det holdes praksiskurs ved alle videregående skoler for alle 9.- og 10. klassinger i fylket.

Karrieresenter Telemark har blant annet holdt følgende kurs:

- Interesseutforskning, for karriereveiledere
- Faget utdanningsvalg, for grunnskolelærere

«Talenter for framtida»

Dette prosjektet samler tilbud og satsing i Telemark for å hjelpe barn og unge gjennom skole og utdanningsløp på

en god måte. Den kortsiktige delen av prosjektet (18-24 år) ble faset ut i 2012. Den langsiktige delen (0-18 år), hvor Fylkesmannen har ansvaret, fortsetter frem til 2020. Et resultat er teorienheten ved Skogmo vgs., der fylkeskommunen har ansvar for å følge opp. Teorienheten er finansiert ut 2013, og skal da evalueres.

Politiske vedtak bidrar til økt gjennomføring

Hovedutvalg for kompetanse har behandlet flere tiltak for økt gjennomføring:

- Ved ledige skoleplasser skal søkere uten rett prioriteres
- Søkere som har gjort omvalg innen eget programråde sidestilles med de som har gjort et ordinært omvalg og mister ikke ungdomsretten
- Det er bevilget 4 mill. kr. ekstra i årene fremover til søkere som ikke har ungdomsrett

Ved å etablere ungdomsbedrift, slik som Fold UB, får elever en unik erfaring som gir motivasjon, mestringsglede og verdifull læring. Foto: Ungt Entreprenørskap

Resultater 2012

Fageksamen 2012	Telemark	Nasjonalt
Norsk hovedmål Vg3 studieforbereende	3,2	3,3
Norsk sidemål Vg3 studieforbereende	3,0	3,1
Engelsk Vg1 studieforbereende	3,8	3,7
Engelsk Vg1 yrkesforberedende	3,3	3,0
Matematikk 2P fellesfag Vg2 studieforbereende	2,4	2,6
Matematikk 1P yrkesforberedende	2,9	2,8

Læringsmiljø

Mål: Ingen indikatorer ved læringsmiljøet skal gi negativt resultat – rødt på analysen av elev- og lærlingundersøkelsen.

Resultater og måloppnåelse

I 2012 gjaldt elevundersøkelsen elever i videregående, ikke lærlinger/ lærekandidater. Den omfattet elevenes opplevelse av trivsel med lærerne, mestringfølelse, faglige utfordringer, elevdemokrati, fysisk læringsmiljø, mobbing på skolen, motivasjon, faglig veiledning, medbestemmelse og karriereveiledning. Resultatene vises totalt og for hver skole.

På en av indikatorene er målet ikke nådd – opplevelse av felles regelhåndtering. Det er svake resultater for faglig veiledning, tilbakemeldinger, karriereveiledning og arbeidsro. Elevene gir svært positive tilbakemeldinger om sosial trivsel, mobbing på skolen, trygghet og forholdet elev/lærer.

Som tidligere sier om lag 25 % av elevene i undersøkelsen at de trives godt på skolen, men er lite motiverte for skolearbeid. Opplevelse av mobbing har

gått gradvis ned de siste år og er under landsgjennomsnittet. Det er variasjoner mellom skolene og utdanningsprogrammene.

Endringsbehov

Godt læringsmiljø er viktig for gode resultater og faglig, sosial og personlig læring. Elevundersøkelsen viser nytten av et sterkt faglig læringstrykk og motivasjon for faglig utvikling.

Trivsel gir utslag i jevnt over positive resultater. Porsgrunn vgs. har en prosjektsatsing for bedre læringsmiljø med midler fra Utdanningsdirektoratet. Tiltak og prosedyrer som utvikles her kan nyttiggjøres for positiv utvikling av klasseledelse, vurdering for læring, faglig veiledning og felles regelhåndtering.

Alle de videregående skolene har et felles reglement. Det må håndheves på en slik måte at elevene opplever det rettferdig. Det stiller store krav til klasseledelse. Fylkeskommunen prioriterer ressurser på å utvikle god klasseledelse, som gir en positiv kultur for læring, en positiv relasjon mellom elev og lærer og større muligheter for å motivere til bedre faglig innsats.

ikke teori. Det var 1426 løpende lærekontrakter ved årsskiftet. 74 kontrakter ble hevet i 2012, dvs. 5,2 %.

Det er stor økning i antall privatisteksamener, i alt 3 937 i 2012 mot 2 940 eksamener i 2011. 23 % av de oppmeldte møtte ikke til eksamen. Til muntlig eksamen besto 93 % , til skriftlig 79 %.

Måloppnåelse

Det er fortsatt noen avvik fra målsetting, men et stabilt nivå i karakterutviklingen i basisfagene i 2012. Det er betydelig framgang i enkelte fag, og kun matematikk i studieforberedende utdanningsområde er noe lavere enn ønsket.

Fylkeskommunen er nær målet for fagopplæring, og resultatene er stabile fra tidligere år. For privatisteksamen er det ikke egne tall for måloppnåelse.

Endringsbehov

Fylkeskommunen har et vidt spekter av tiltak, og alle skolene har gjort sine prioriteringer. Det er viktig at skoleeier gir klare signaler om prioriteringer og nødvendig ressursbruk. Når resultater skal måles og sammenlignes, har det betydning at skolene har gjennomført felles tiltak for å bedre læringsutbyttet.

Vurdering for læring skal styrkes både på skolene og lærebedriftene og i veiledning til sensorer og prøvenemnder. Prioriterte mål om resultater i matematikk gjelder fortsatt. Pedagogisk bruk av IKT i undervisningen får større oppmerksomhet.

Resultater

Mål:

- Resultater i de viktigste fellesfagene minst på nasjonalt nivå
- Ingen fellesfag i matematikk skal ha et negativt avvik på mer enn 0,2 karakterenhet
- Lærlinger med bestått fag-/svennebrev skal utgjøre 95 %
- Hevede lærekontrakter skal ikke være mer enn 5 % av det totale tallet på lærekontrakter hvert kalenderår

Resultater

Karakterene i norsk er høyere enn tidligere år, men Telemark er fortsatt noe svakere enn landsgjennomsnittet. Engelskresultatene viser markant bedring både mot tidligere resultater og landsgjennomsnittet. Yrkesfaglig matematikk har bra resultater, men resultatene på studieforberedende utdanningsprogram er for svake.

Av de som var oppe til fag-/svenne-/kompetanseprøver besto 94 %. 11 av de 51 som strøk klarte praktisk prøve, men

Skolene i 2012

Tall pr. 1.9.12	Ansatte	Elever
Bamble	46	282
Bø	86	474
Croftolmen	72	288
Hjalmar Johansen	137	611
Kragerø	82	434
Lunde	65	326
Notodden	94	483
Porsgrunn	167	1112
Rjukan	47	221
Skien	165	1135
Skogmo	142	839
Søve	49	120
Vest-Telemark	37	194
Fagskolen i Telemark	23	223

Kompetanseheving

For å nå målet om økt læringsutbytte og høyere gjennomføring, skal kompetanseheving av pedagogisk personale i perioden vektlegge:

- Vurdering for læring for lærere, instruktører og sensorer
- Klasseledelse
- Pedagogisk bruk av IKT

Resultater og måloppnåelse

- 10 lærere tok 30 studiepoeng i 2012 gjennom «Kompetanse for kvalitet» og 17 lærere startet høsten 2012
- 6 ledere videreutdannes gjennom «Rektorskolen»
- Poenggivende videreutdanning for 46 lærere i spesialpedagogikk og i IKT
- 27 lærere etterutdannet via Ny GIV, 3 lærere delvis frikjøpt gjennom FYR for å yrkesrette fellesfag
- 22 yrkesfaglærere hospiterte en uke i bedrift innen aktuelt lærefag
- Dagskurs for totalt 120 instruktører og faglige ledere i bedrift

Behov for kompetanseheving framkommer i dialog mellom skolene og skoleeier. I 2012 er disse temaene framhevet: «IKT i undervisningen», «Vurdering for læring», «Fellesfag, yrkesretting og relevans» og «Hospitering av lærere i bedriftene».

De to felles fylkeskommunale kursdagene for pedagogisk personale hadde

tema «IKT i undervisningen», med både generelle kurs og fagspesifikke kurs. I tillegg til en pedagogisk IKT-kordinator i 50 % stilling, har fylkeskommunen fem IKT-pedagoger som driver utvikling om bruk av video, ulike digitale enheter og digital delingskultur. Det er opprettet egne IKT-fora som videreutvikler bruken av IKT ved skolene.

Fem skoler deltok i Udir-prosjektet «Vurdering for læring», med prosjektleder fra fylkeskommunen. De resterende skolene har fått intern opplæring av prosjektleder. Alle skoler er nå aktive med å utvikle sin kompetanse i vurdering. Målet er at elevene skal få gode framovermeldinger og tilbakemeldinger på sitt arbeid. Elevene skal også settes i stand til å delta aktivt i eget vurderingsarbeid for å øke læringsutbyttet.

«IKT i læring og vurdering» er et innkjøpt videreutdanningskurs. 37 lærere deltok og avla eksamen høsten 2012. I dette studiet kombineres bruk av IKT i undervisningen med aktivt arbeid med vurdering for læring.

Ny GIV har etterutdannet lærere fra alle skolene i grunnleggende ferdigheter. Et underprosjekt til Ny GIV er FYR (Fellesfag, yrkesretting og relevans). Tre lærere er frikjøpt i totalt 75 % stilling og deltar på opplæring i yrkesretting av fellesfagene. Disse gir også internkursing på alle de videregående skolene.

Innen yrkesfagene etterutdannes lærere slik at de er oppdatert på sitt fagområde. Fylkesmannen har bevilget midler så 22 yrkesfaglærere kan hospitere en uke i sitt fagområde i en aktuell bedrift. Faglige ledere og instruktører i bedrift med lærlinger og lærekandidater har deltatt på kurs om rollen som fagveileder og instruktør og å veilede lærlingene og lærekandidatene fram til fag-svennebevis eller kompetansebevis.

Endringsbehov

Økt læringsutbytte og høyere gjennomføring er hovedmålet for videregående opplæring. Kompetansehevingstiltakene må bevisst rettes inn for å nå de overordnede målene.

I kommende periode vil «Vurdering for læring» og «Pedagogisk bruk av IKT» fortsatt vektlegges. Som nytt satsingsområde vil «Klasseledelse» framheves for å sikre gode læringsmiljøer og dermed økt læringsutbytte.

Satsingen på kompetanseheving skal være forutsigbar, dvs. at det er samsvar mellom økonomi, planer og forventning på skolene. For 2013 er det ikke bevilget økonomiske midler til kompetanseheving.

Utvikle gode samhandlingsarenaer med kompetansmiljøene i næringsliv og høgskole/universiteter i regionen.

Alle lærere og assistenter i Telemark fylkeskommune fikk tilbud om flere forskjellige kurs med tema om «IKT i utdanningen» i november. Her fra Notodden vgs. Foto: Unni Boverud

Lærlingene ved BIS Production Partner på Herøya i Porsgrunn er godt fornøyd. Foto: Tom Riis

Fagopplæring

Mål: Øke antallet lærebedrifter i Telemark fra 1000 til 1300, samt å etablere formelle samarbeidsarenaer innenfor alle utdanningsprogram.

Resultater og måloppnåelse

Det ble godkjent 60 nye lærebedrifter i 2012. Det er en positiv utvikling sett mot 2011, da det ble godkjent 39 nye bedrifter. Dette er i tråd med å nå målet om 300 nye lærebedrifter i 2015.

Alle lærebedrifter skal årlig rapportere til fylkeskommunen om kvalitetssikring av opplæringen av lærlinger/lærekandidater. I 2012 var det 70 % av bedriftene

som leverte rapport. Det utarbeides rutiner for å få alle lærebedriftene til å rapportere.

Det gjennomføres kontinuerlig kompetanseheving av faglige ledere og instruktører for å sikre en kvalitativ god opplæring av lærlinger og lærekandidater. I 2012 deltok 240 faglige ledere og instruktører på kompetansehevingstiltak.

Det er igangsatt alternative Vg3 innen Elektrofag. TIP startet det alternative Vg3-kurset i januar 2013 med 11 elever. I tillegg har fylkeskommunen kjøpt plasser innen kjole og draktsyerfaget i Aust-Agder. Innen Byggfag har en ved hjelp av ekstra stimuleringstilskudd unnått å opprette et alternativt Vg3.

I samarbeid med oppfølgingsprosjektet Ny GIV er det i samarbeid med universitetet i Agder kartlagt alle som har vært lærekandidater i Telemark. 78 % av de som har vært lærekandidater i fylket har i dag jobb. Det er også utarbeidet en samarbeidsavtale med NAV for lærekandidater, som skal sikre at flere får slik opplæring fremover.

Arbeidet med samfunnskontrakter pågår. Yrkesopplæringsnemnda har satt som mål å tegne ti regionale samfunnskontrakter som skal omfatte et tettere samarbeid med arbeidslivet når det gjelder dimensjonering, inntak av lærlinger, alternative Vg3-løp og faget Prosjekt til fordyping.

Resultater 2012

Prosentvise resultater for fag- svenne-/kompetanseprøver 2011-12 i noen fylker:

	Bestått meget godt	Bestått	Ikke bestått
Telemark	26	68	6
Aust-Agder	21	71	8
Buskerud	25	66	9
Hedmark	30	64	6
Oppland	25	69	7
Vest-Agder	27	66	7
Vestfold	29	65	6
Østfold	25	63	12
Snitt	25	68	7

Antall avlagte prøver 2012

Fag-/svenne-/kompetanseprøver 2012 - totalt 842 prøver

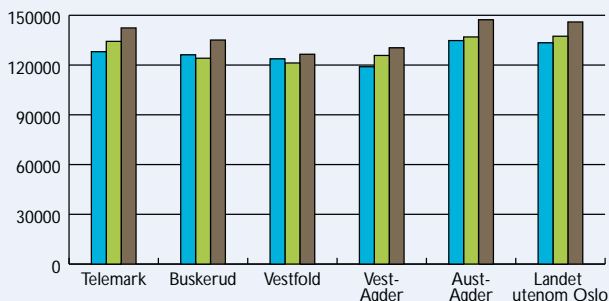
Resultat	Bestått		Ikke bestått	Totalt
	meget godt	Bestått		
Lærling	146	378	33	557
Lærekandidat	6	15	0	21
Praksiskandidat	73	168	11	252
Elev alt. Vg3	1	4	7	12
Totalt	226 (27 %)	565 (67 %)	51 (6 %)*	842

*Av disse 51 som ligger med ikke bestått, er det 11 som har bestått den praktiske prøven, men som har stryk i teori.

Statistikk opplæring

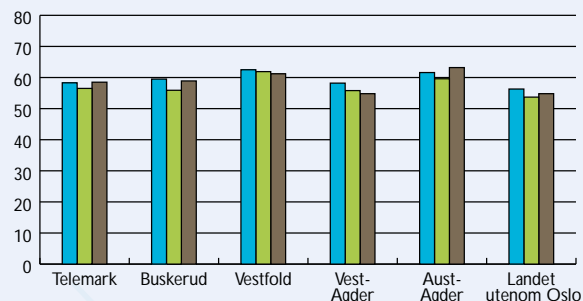
■ 2010 ■ 2011 ■ 2012

Netto driftsutgifter til videregående opplæring pr. innbygger 16-18 år

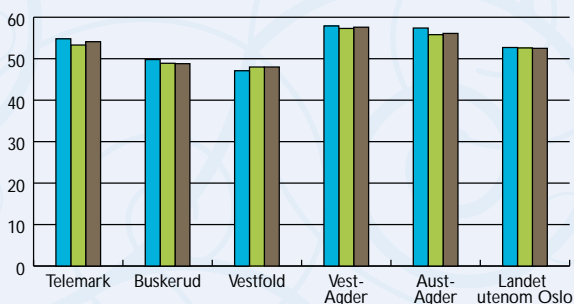
Telemark har lavere kostnader enn landsgjennomsnittet, men noe høyere enn nabofylkene utenom Aust-Agder. Dette kan ha sammenheng med at Telemark har høyere utgifter til lærlinger/lærekandidater. Telemark, Buskerud og Aust-Agder har hatt betydelig større utgiftsøkning enn de andre fylkeskommunene.

Andel netto driftsutgifter til videregående opplæring av samlede netto driftsutgifter

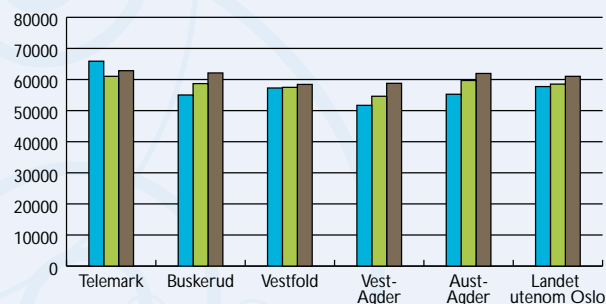
Telemark benyttet større andel til videregående opplæring enn landsgjennomsnittet, men ligger lavere enn Buskerud, Vestfold og Aust-Agder.

Prosentandelen elever og lærlinger i yrkesfag

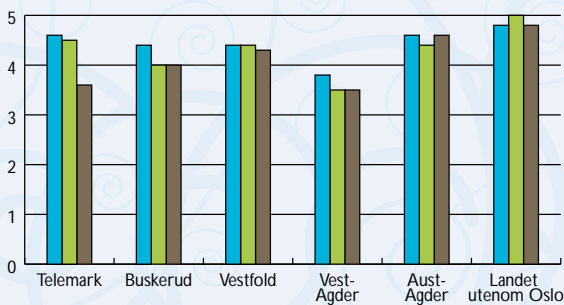
Telemark har i perioden en større andel elever på yrkesfag enn landsgjennomsnittet.

Økonomisk belastning pr. lærling/lærekandidat

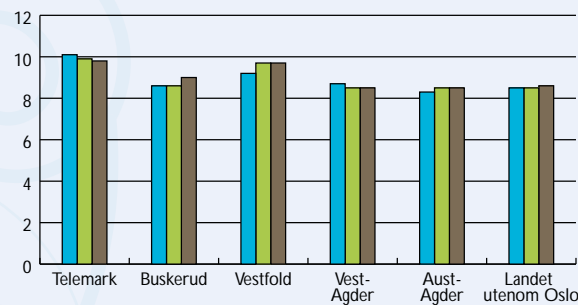
Telemark har i perioden brukt mer pr. lærling/lærekandidat enn sammenlignbare fylker og landsgjennomsnittet.

Prosentandelen elever som har sluttet i løpet av året - alle årstrinn

Telemark ligger lavere enn landsgjennomsnittet, og alle sammenlignbare fylkeskommuner med unntak av Vest-Agder. Telemark er den fylkeskommunen som har hatt den største nedgangen i andel elever som har sluttet i 2012. Tettere oppfølging og veiledning kan ha ført til færre sluttetere.

Elever pr. lærerårsverk

Telemark har i perioden flere elever pr. lærerårsverk enn både landsgjennomsnittet og sammenlignbare fylker. Dette kan skyldes at Telemark har hatt høy oppfylingsgrad i klassene sammenliknet med andre fylker. Bedre oppfølging i klassene, blant annet med ikke-rettslever, gir flere elever per lærer.

TANNHELSE

En skalpell måtte til da fylkesordfører Terje Riis-Johansen åpnet den nye sentraltannklinikken for Vinje og Tokke i mars 2012. Foto: Eva Susanne Drugg

Mål:

- Sikre oppsøkende og utadrettet tilbud av helsefremmende, forebyggende tannhelsetjenester og behandling for prioriterte grupper
- Tilby bredt spekter av tannhelsetjenester til voksne betalende pasienter
- Etablere godt samarbeid med kommunene for å sikre tilbud til alle som har krav på dette, med vekt på de som trenger det mest
- Redusere sosiale og demografiske ulikheter i tannhelsen
- Sikre stabil bemanning med høyt faglig nivå
- Sikre at virksomheten jobber innenfor gjeldende økonomiske rammer

Tannhelsetjenesten i Telemark har i 2012 122 ansatte fordelt på 17 offentlige tannklinikker. Som ledd i gjennomføringen av strukturplanen fra 2004 ble ny tannklinikkk åpnet på Åmot i Vinje. Dette styrker fagmiljøet og bemanningen.

Sammen med gode allmennpraktiserende tannlege team tilbyr tannhelsetjenesten også spesialistbehandling. Ved Tannklinikken Skien arbeider spesialister både i kjeveortopedi, kirurgi og periodonti.

Alle utlyste stillinger ble besatt i 2012, og det var ingen ubesatte av lengre varighet. Ny fylkestannlege tiltrådte i mars.

Samarbeidet med Universitetet i Tromsø er videreført. Tannklinikken Skien er universitetsklinikk med ansvar for klinisk utdanning av både tannlege- og tannpleierstudenter.

Resultater, måloppnåelse

Utvikling av tannhelse i nøkkelårskullene måles opp mot nasjonale målsettinger. Telemark har hatt en betydelig bedring senere år. Stabil bemanning og godt tverrfaglig samarbeid er viktige årsaker til dette.

Samarbeidet med kommunene betyr mye for å nå alle grupper av pasienter, og for å løse utfordringer knyttet til demografiske, sosio-økonomiske og kulturelle endringer. De fleste barn og unge får stadig bedre tannhelse, men det er ennå grupper som har betydelige behov for økt informasjon, forebyggende tiltak og behandling.

Et prioritert mål er å oppnå resultatlikhet, ikke bare tilbudslighet. Dette er ressurskrevende, selv om antall berørte pasienter er begrenset. Erfaringene tilsier at disse gruppene i større grad må tilbys hjelp også utenfor klinikkene for

å endre årsakene, og ikke bare behandle skadene.

Tannhelsetjenesten har engasjert seg i forebyggende arbeid, også i samarbeid med fylkeskommunens folkehelse team. I 2012 ble det brukt ca. 1 500 timer på utadrettet og oppsøkende virksomhet. Aktivitetene omfatter alle grupper av prioritert klientell, også eldre og syke, for å sikre regelmessig tilsyn og behandling av alle prioriterte pasienter.

Nært samarbeid med kommunene er også en forutsetning for optimal utnytting av ressurser og for å nå alle som

50 år i Telemark

Tannhelsetjenesten i Telemark feiret i 2012 sitt 50-årsjubileum med faglig samling i Vrådal. Fylkesordfører, fylkesrådmann og leder i Hovedutvalg for kultur deltok.

Ekstra spiss på jubileet satte Wenche Sannerholt, som har vært ansatt i Tannhelsetjenesten i Telemark gjennom alle disse 50 årene; et tydelig vitne om at fylkeskommunen er en god arbeidsgiver.

har rett til fri bruk av våre tjenester. Gruppen av eldre med flere egne tenner er sterkt økende, et bevis på at tannhelsen er bedret i alle aldersgrupper. Dette medfører økte kostnader pga. kompliserte og omfattende restaureringsarbeider og gjelder i økende grad pasienter med rett til fri behandling.

Den største utfordringen for tannhelse-tjenesten i 2012 var å bringe balanse i resultatet slik at merforbruket de siste årene kunne stoppes. I 2011 var det merforbruk på 4 mill. kr. Dette krevde ekstraordinære tiltak, som førte til et overskudd på 0,6 mill. kr. i 2012.

Endringsbehov

Barn og unge som har svært lav kariesrisiko, bør ha lengre innkallingsintervall, slik nasjonale retningslinjer tilsier.

Effektivisering av arbeidet må fortsette i tråd med regjeringens LEON-prinsipp (Laveste Effektive OmsorgsNivå).

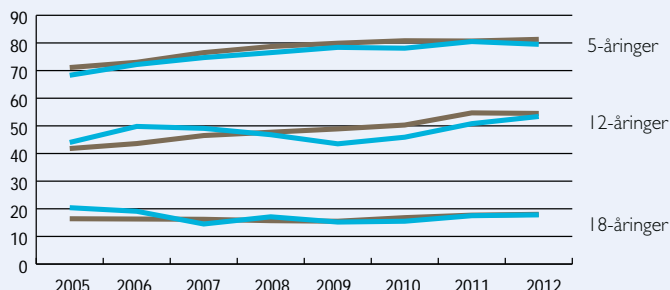
Offentlige takster for behandling av betalende pasienter må følges tettere enn tidligere. Hovedmålgruppen er prioriterte grupper, men voksne betalende pasienter får tilbud om behandling til fastsatte takster.

Den offentlige tannhelsetjenesten trenger nytt datasystem for å sikre at offentlige krav til samhandling og pasientsikkerhet oppfylles ifølge lover og forskrifter. Et bredt samarbeid med seks nabofylker ble startet i 2010 og det nye systemet ventes tatt i bruk i løpet av sommeren 2014.

Statistikk tannhelse

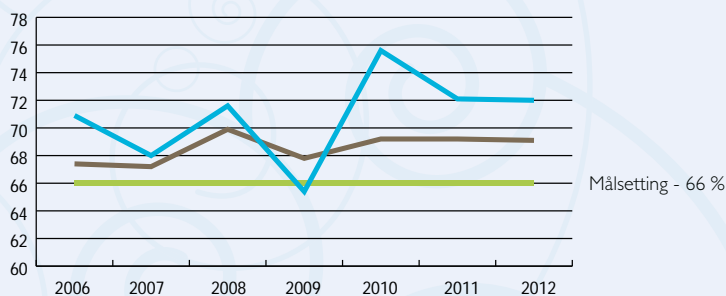
■ Landsgjennomsnitt ■ Telemark

Prosentandel helt uten hull i tennene ved 5, 12 og 18 år

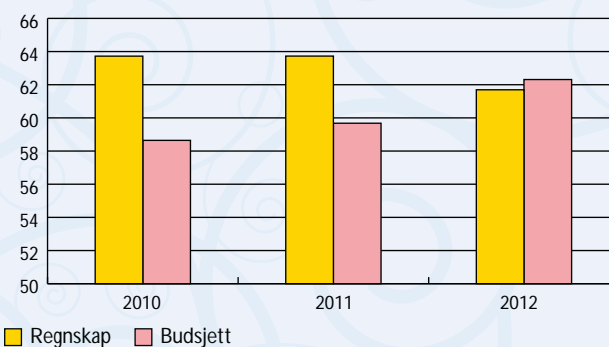
Tannhelsen hos 5-, 12- og 18-åringer i Telemark ligger stabilt på nivå med landet for øvrig og har ikke endret seg vesentlig de siste 7 år.

Prosentandel 3-18-år, undersøkt og behandlet i den offentlige tannhelsetjenesten

Tannhelsetjenesten i Telemark undersøker og behandler en større andel av pasientene mellom 3-18 år både sett mot landsgjennomsnittet og regjeringens målsetning.

Netto driftsutgifter tannhelse

Etter flere år med merforbruk ble utviklingen i tannhelsetjenesten snudd i 2012. Økt vekt på økonomi har gitt bedre styring og budsjettkontroll. Det resulterte i et mindreforbruk på 650 000 kr. for 2012.

REGIONAL UTVIKLING

Telemark fylkeskommune er opptatt av å fylle sin rolle som regional utviklingsaktør, med innsats basert på kunnskap. Her fra ungdomsverksted om regional utvikling våren 2012. Foto: Tania Ripoll

Mål: Å bli den organisasjonen som regisserer og utøver utviklingsarbeid gjennom brede og forpliktende partnerskap, for å få mest mulig kraft i utviklingsarbeidet i Telemark.

Status og resultater

En viktig rolle for regional utvikling er å være pådriver, regissør og initiativtaker til arenaer der folk treffes og ideer skapes. Mye av utviklingsarbeidet har langsiktig perspektiv der resultatene, i form av økt attraktivitet, økt bosetting og arbeidsplassvekst, først kommer etter lang tid, og det er vanskelig å påvise enkeltårsaker til endringer. Derfor er rapportering av resultater og påvisning av samlet effekt av tiltakene en utfordring.

Telemark fylkeskommune er opptatt av å fylle sin rolle som regional utviklingsaktør, med innsats basert på kunnskap. Det brukes fortsatt ressurser på å framskaffe best mulig faktagrunnlag for arbeidet, som undersøkelser, rapporter og forskningsprosjekter. I Telemarksbarometeret samles statistikk med nyttig regional og nasjonal informasjon.

I et bredt samarbeid mellom privat næring, samfunnsaktører og akademika arbeider vi for å teste og finne gode

verktøy. De skal benyttes for å nå et samlet mål om attraktivitet og arbeidsplassvekst. I denne sammenheng er VRI et godt eksempel. Telemark fylkeskommune, sammen med Buskerud og Østfold fylkeskommuner og Telemarksforskning – søkte i 2012 Oslofjordfondet om midler til å forske på attraksjonskraft i lokalsamfunn.

Som regional utviklingsaktør forvalter vi økonomiske ressurser innen mange fagområder. Alt fra natur- og friluftsliv, kultur, kulturminne, vannforvaltning, landbruk, idrett, internasjonalisering til næringsutvikling. I 2012 ble det lagt bedre til rette for strategisk styring av disse midlene. Handlingsprogram for regional plan for nyskaping og næringsutvikling og regional plan for reiseliv og opplevelser ble vedtatt i fylkestinget. Her ble det også vedtatt å innføre tilskuddsordninger.

Med tilskuddsordninger kan det tydeliggjøres målgrupper og kriterier for hvordan midlene skal benyttes. Flest mulig av våre økonomiske virkemidler skal inn i dette løpet.

Arbeidet med utvikling av næringsmiljøer fortsatte i 2012. Fyresdal ble stimulert til å utarbeide ny søknad til SIVA om å bli næringshage. Det ble arbeidet med

miljøer i Grenland og Notodden og det er kommet søknader om etablering av industriinkubator på Herøya og videreføring av Gnisten inkubator i Notodden.

Det at vi har kapasitet til at våre rådgivere arbeider i prosesser og prosjekter – sammen med økonomiske virkemidler – gjør at vi både kan samle aktører, delta og bidra til utviklingen i prosessene og stimulere med økonomiske midler til å få utført tiltak.

Digital infrastruktur

Telemark fylkeskommune bevilget i 2012 5,6 mill. kr. til prosjekter for å bedre bredbåndsdekningen i fylket. Det er også benyttet for å bedre mobildekningen i noen områder.

Digital infrastruktur er en helt avgjørende faktor for bosetting og næringsvirksomhet. I distriktene er det ofte lite kundegrunnlag for kommersielt lønnsom investering, men disse midlene i et spleiselag med operatør og kommune sikrer gode lokale tilbud.

Nyskaping og næringsutvikling

Mål: Fremme bærekraftig attraksjons- og innovasjonskraft i kunnskapsintensive og opplevingsrettede næringer.

Styrke regionen som bosted, reisemål og arena for næringsutvikling.

Resultater og måloppnåelse

Tel-Tek Inkubator ble lagt ned 31.12.2011. Høsten 2012 fikk Herøya Industripark godkjent søknad i SIVA og ble tatt opp i industriinkubator-

Telemarkskanalen var høydepunktet for de 600 turistene som var med på «Mystery Cruise» i september. Foto: Visit Telemark

VRI

Virkemiddel for Regional FoU og Innovasjon - forskningsbasert oppgaveløsning i, med og for enkeltbedrifter - i alt 54 i 2012.

Disse instituttene deltar med i alt 13 forskere: Tel-Tek, Norner, Telemarkforskning, Arbeidsforskningsinstituttet og Høgskolen i Telemark.

VRI Telemark bidro i 2011-12 til ekstern finansiering av VRI-bedrifter på 39,3 mill. kr. i tillegg til bistand fra VRI.

VRI er et kunnskapsbasert virkemiddel for næringer i klynger og nettverk, samfunnsoppgaver og planlegging på områder som demografi, næringsutvikling, attraktivitet og besøk. Telemark står i en særstilling ved å bruke VRI på denne måten, positivt omtalt av NFR som Telemark-modellen.

programmet. Inkubatoren følger bedrifter opptil tre år og bistår med forretningsutvikling og innovasjon.

Bedriftene får ofte utløst ytterligere virkemidler i Innovasjon Norge. Herøya-inkubatoren skal samarbeide med Gnisten Inkubator på Notodden og vi ser med spenning fram til resultatene langs denne aksen i de neste fire årene.

Cruise til Telemark

Fylkeskommunen ga tilskudd til prosjektet Cruise til Telemark i juni 2011. Målet var cruiseanløp i Telemark i 2013. Prosjektet høstet gode resultater i et konkurranseutsatt marked med ett anløp i Brevik og ett i Kragerø allerede 2012. Dette er en milepæl for Telemark og viktig for reiselivsnæringen i fylket.

Vidda vann

Telemark fylkeskommunen ga 850 000 kr. til Vidda Vinn for 2012. Prosjektet satser på å utvikle Hardangervidda nasjonalpark og styrke kompetansen i reiselivsnæringen. En sterkere og mer konsentrert tilrettelegging av de enkelte reisemål er nødvendig for å møte internasjonal konkurranse. Norsk natur med tilrettelagte aktivitetsmuligheter kan nå en bredere målgruppe med ønske om å oppleve naturen.

Vannforvaltning

I 2012 er alle vannforekomster karakterisert. De viktigste vannforvaltnings-spørsmålene ble utredet og sendt på høring med frist 31.12.2012. Dette er grunnlaget for tiltaksanalysene som skal lages i 2013. Det er arrangert åpne møter og en åpen fotokonkurranse, for å øke allmenn interesse. Bl.a. ble det holdt temamøter om «Fisk og vassdragsregulering» i Aust-Telemark vannområde og om «Fisk, vassdragsregulering og sly» i Tokke-Vinje vannområde.

Bolyst

Til KRDS nasjonale satsing på Bolyst i 2012 fikk Toke Brygge i Drangedal 2 mill. kr og Rom for alle i Bø fikk 1 mill. kr. Til sammen har seks bolyst-prosjekter fra Telemark utløst nasjonale midler siden starten.

Næringsutvikling

Fylkeskommunen ga i juni 2012 tilskudd til Pilotarena Herøya. Prosjektets mål

er å skape en nasjonal arena for utvikling av avanserte industrielle prosesser og teknologier. Det skjer ved å utvikle nettverket av kompetente bedrifter og kompetansemiljø i regionen. Herøya Industripark samarbeider med de beste fagmiljøene også utenfor Telemark, f.eks. SINTEF.

Telemark fylkeskommune ga støtte til etablering av nettverket Telemark Offshore, et initiativ fra NHO Telemark, fylkeskommunen og Norsk Industri. Formålet er å samle bedrifter fra Telemark som leverer produkter og tjenester til offshore-sektoren. Nye funn på norsk sokkel og ny teknologi for å utnytte gamle funn bedre skaper større muligheter for leverandørindustrien i Telemark.

Samarbeid vil gi oversikt over hvilken kompetanse og teknologi fylket kan tilby markedet. Mange leverer allerede høyteknologiske løsninger til sektoren, men det er i liten grad samordnet. Ved slutten av 2012 hadde ca. 50 bedrifter meldt sin interesse for medlemskap i Telemark Offshore.

Store oppgaver

I tillegg til det som er omtalt ovenfor, har vi hånd om en rekke andre ansvarsområder, bl.a.:

- Friluftsliv, jakt og fiske
- Reiseliv
- Oslofjordfondet
- Innovasjon Norge
- Stedsutvikling
- Entreprenørskap i utdanning
- Jordbruksforhandlingene samt Landbruks- og matmelding
- Rekruttering, likestilling og kompetansemidler til landbruket
- Kommunale næringsfond
- Lokal samfunnsutvikling i kommunene
- Utvikling av mindre kommuner (nytt KR D-program)
- Trainee Telemark (ny med vedtak i fylkestinget desember 2012)

Endringsbehov

Det er stort arbeidspress på områdene jakt, fiske, friluftsliv og vann. Vårt forvaltningsansvar innebærer mye prosjektledelse og rådgivning overfor kommunene, og er tidkrevende. Reiseliv og generelt næringsutviklingsarbeid har store eksterne forventninger som vi må tilpasse oss og imøtekomme.

Kultur og idrett

Mål:

- Realisere kulturelle fyrtårn med høy kvalitet og attraksjonskraft
- Samordne og styrke kulturinstitusjonene som lokale og regionale formidlere
- Øke tilbudet av kunst og kulturopplevelser, spesielt for barn og unge
- Ivareta og utvikle engasjementet i organisasjonslivet og hos enkeltpersoner

Resultater

Vest-Telemark Museums nybygg til 80 mill. kr. ble offisielt åpnet 1. juni. Det ble kåret til årets museum i Norge. Bidraget fra Telemark fylkeskommune var 9,5 mill. kr.

Med statlig tilsagn på 25 mill. kr. var finansieringen av Bok- og Blushuset på Notodden til 171 mill. kr. på plass. Det åpnes i 2013. Bidraget fra Telemark Utviklingsfond var på 15 mill. kr.

Norsk Industriarbeidermuseum overtok eier- og forvaltningsansvaret for Rjukanbanen, med fire nye årsverk til vedlikehold og formidling. Jernbaneanlegget med de to ferjene Storegut og Ammonia er dermed sikret.

Det er inngått to intensjonsavtaler om framtidig knutepunktfinansierte drift. En med Porsgrunn kommune om drift av kunsthallen i Ælvespeilet kulturhus som åpner i august 2013, og en med Bø kommune/Telemark Museum om etablering av Norsk Hardingfelesenter.

Det ble gitt 30 mill. kr. i spillemidler til 26 idrettsanlegg og 15 nærmiljøanlegg. De 115 godkjente søknadene hadde en samlet kostnadsramme på 625 mill. kr. Ved siden av å dekke idrettens behov og gi befolkningen anledning til økt fysisk aktivitet, dokumenterer kostnadene også den næringsmessige verdien i form av investeringer (anleggsbransje) og drift (arbeidsplasser innen forvaltning, drift og vedlikehold).

Det er gitt et omfattende kulturtilbud til barn og unge i barnehagesektoren og den kulturelle skolesekken i grunnskole/videregående skole.

Biblioteksjef Ragnhild Kraugerud, daværende kulturminister Anniken Huitfeldt og Lise Wiik, styreleder for Notodden Blues Festival og leder for næringsutviklingsutvalget jubler over tilsagnet på 25 mill. kr. fra regjeringen. Foto: Andreas Soltvedt

Kulturtilbud til barn og unge er utvidet. I tillegg til kulturopplevelsene for publikum gir virksomheten verdifull inntekt til frilanskunstnere. Det finnes 600 kunstnere i Telemark med medlemskap i en eller flere kunstnerorganisasjoner (Norsk Kulturindeks).

Telemarkskanalen regionalpark ble tildelt 400 000 kr. fra Riksantikvarens verdiskapingsprogram for kulturminner og 1,9 mill. kr. fra KRD sitt verdiskapingsprogram for parker.

Måloppnåelse

For 2012 var det konkrete tiltak på områdene regional kunnskapskultur, innovasjon og samspillarenaer, næringsvennlig offentlig sektor og attraksjonskraft

- Vest-Telemark Museum og Norsk Industriarbeidermuseum startet forprosjekt for etablering av privat-historisk arkiv
- Arbeidet med bokverket «Telemarks Historie» følger framdriftsplanen
- Team kultur har gjennomført Fylkeskulturkonferansen, Kulturtorget i 2013 og regionale plansamlinger for kommunale saksbehandlere innenfor idrett og friluftsliv
- Planene for nybygg for Teater Ibsen og Telemark museum stanset midlertidig
- Rjukanbanen fikk statlig knutepunktfinansiering
- Arbeidet med nytt museum på Tinfos er i rute, det åpnes 1. aug. 2013, fylkeskommunalt driftstilskudd på 500 000 kr. er på plass
- Regional arena for samtidsdans er etablert i Grenland

Endringsbehov

Sammenlignet med andre fylkeskommuner er museumsbudsjettet lavt. I kommende år er det viktig å samar-

beide med museene om større statlige tilskudd. Etter store investeringer i nødvendige museumsbygg, der kun ett gjenstår, er det på tide å løfte fram formidlingen av samlingene.

Det er inngått avtale med Rikskonsertene om regional produksjon av 50 % av skolekonsertene. På sikt er det ønskelig å øke andelen opp til 75 %. Det kan gi arbeid til flere frilansmusikere. Det er stort behov for modernisering og bygging av idrettsanlegg i Telemark, men etterslepet av statlige spillemidler er fire år og for mange søknader blir ikke godkjent. Saksbehandler- og rådgivningstjenesten i fylkeskommunen blir styrket fra 2013.

Økonomifakta

Kultursektoren i Telemark hadde en netto omsetning på 414 mill.kr. og inkluderte 297,6 årsverk. Telemark fylkeskommune brukte 3,2 % av sitt nettobudsjett på kulturformål og er lavere enn kommunene i Telemark.

Kultur til unge

Barnehage: 150 konserter for 5 915 barn.

Grunnskole: 2 074 visninger for 93 068 elever.

50 produksjoner, 141 utøvere, 1220 turnédager.

Videregående skole:

530 visninger, 45 500 elever, 17 produksjoner pluss en rekke offentlige konserter og institusjonskonserter.

Kulturminnevern

Mål:

- **At mangfoldet av kulturminner blir best mulig ivaretatt og nyttiggjort**
- **At Telemarks kulturarv blir forstått og brukt som premis og ressurs for bruk og utvikling av landskap, areal, bygninger og anlegg**
- **Mål i Stortingsmelding 16 «Leve med kulturminner»**

Resultater

Telemark fikk 2,29 mill. kr. over statsbudsjettet til å istandsette fredede bygg og anlegg i privat eie. Det er ca. 170 000 mindre enn i 2011 og lavere enn behovet. Kulturminnevernet har i 2012 fulgt opp 25-30 istandsettingsprosjekter.

Spesifikke mål

- Strategi for kultur og kulturminnevern er i arbeid
- De første fredningene som del av den reviderte fredningsplanen er i arbeid
- Prosjekt for tilstandsregistrering av automatisk freda kulturminner (arkeologiske) i fylket er ikke startet, hovedårsaken er økonomisk og tidsmessig omfang

Regional kunnskapskultur

- Kommunenes kompetanse på kulturminnefeltet økes gjennom dialogmøter
- Regionale og lokale prosjekter er fulgt opp så langt mulig
- Avtale med Telemarksavisa om publisering av månedens kulturminne
- Aktive bidrag til utviklingsoppgaver i prosjektene UNESCO og Fredning langs kanalen
- Lansert helt nye nettsider, med stoff som informerer og engasjerer

Innovasjonsmiljø og samspillsarenaer

- 2012 er det opprettet ei intern tverrfaglig arbeidsgruppe for å øke trykket på UNESCO-satsingen
- Arrangert turer for hovedutvalg for næringsutvikling og hovedutvalg for kultur, samt todagers tur for å øke forståelsen av og involveringen i UNESCO-prosjektet
- Nettsider for UNESCO-satsingen er opprettet, ansvaret ligger hos Riksantikvaren

- Prosjektet Fredning langs kanalen er igangsatt, med varsel om fredning for 29 kulturmiljøer, med finansiering på plass
- Vi har gjennom prosjektet Fredning langs kanalen tatt en større rolle i Regionalparkprosjektet, og bistått med å søke midler fra Riksantikvarens verdiskapningsprosjekt

Næringsvennlig offentlig sektor

- Lovpålagte oppgaver er utført med god kvalitet og innenfor frister
- Alle saksbehandlere har gjennomført etterutdanning i plan- og bygningsloven ved UMB i Ås
- Det ble i 2012 vedtatt å utarbeide en strategi for kultur og kulturminnevern
- Prosjekt for tilstandsregistrering av allerede kjente arkeologiske kulturminner kunne ikke startes pga. prioritering
- Arbeid for å øke tilskuddet fra Riksantikvaren til fredede bygg og anlegg i Telemark, uten å lykkes i å øke det

Attraksjonskraft

- Bidratt til oppfølging av Regional plan for reiseliv
- Begynt et langsiktig arbeid med å øke kommunenes kompetanse innen kulturminnevern, med dialogmøte med Tokke, Vinje og Fyresdal kommuner
- Bidratt inn i handlingsprogrammene knyttet til de regionale planene

- UNESCO-prosjektet har vært høyt prioritert og det er startet en intern tverrfaglig gruppe som skal se hvordan denne satsingen kan knyttes opp mot reiseliv og annen næringsutvikling
- Samarbeidet med Statens Naturoppsyn er videreført og utvidet

Endringsbehov

Arbeidet med revisjon av Fredningsplanen fra 1995 er igangsatt og det er i løpet av 2012 gjennomført fredning av enkelte bygg og anlegg i den. Det gjenstår mye arbeid før vi kan ferdigstille en revisjon av planen og fullføre fredningene i en revidert plan.

Telemark tildeles ikke nok midler fra Riksantikvaren til istandsetting av fredede bygg og anlegg. Uten betydelig økning kan ikke målene i «Leve med kulturminner» oppfylles. Det er mangel på håndverkere med antikvarisk kompetanse. Nasjonale mål for slike kulturminner kan ikke nås før det satses mer fra nasjonalt nivå.

Det finnes ingen kvalitetssikret samlet oversikt over automatisk fredede kulturminner i fylket. Inntil dette foreligger kan vi ikke vurdere grad av måloppnåelse jf. nasjonale målsetninger for slike kulturminner.

I 2012 ble det funnet 355 arkeologiske kulturminner i Telemark. Foto: Dag Jenssen

Fylkesordfører i Telemark, Terje Riis-Johansen og Marshall i Lubelskie i Polen, Krzysztof Hetman signerte avtale for å styrke samarbeidet mellom Telemark og Lubelskie i Polen. Foto: Eva Susanne Drugg

Internasjonalt arbeid

Mål: Telemark fylkeskommunes internasjonale strategi skal gjøre det lettere for både offentlige virksomheter og private aktører å arbeide med internasjonale utfordringer og muligheter. Dette følger fylkeskommunens hovedmål om å gjøre Telemark til et mer attraktivt sted å bo, arbeide, drive næringsvirksomhet og besøke.

Resultater

Internasjonalt arbeider Telemark fylkeskommune etter fire strategiske innsatsområder for å nå sine mål: internasjonale arenaer, kompetanse, møteplasser og prosjektutvikling/prosjektassistanse.

To utgaver av Telemark International Bulletin er distribuert til vårt globale nettverk og til aktuelle personer og kommuner. Nyhetsbulletinen brukes også i forbindelse med diverse arrangementer regionalt og nasjonalt.

Det ble tildelt 580 368 kr. i internasjonaliseringstilskudd til 14 prosjekter. Seks av disse var rettet mot videregående skoler/ungdom og åtte gjaldt regionalutvikling innen kultur og næring.

Fylkeskommunen har deltatt i ti Interreg-prosjekter sammen med kommuner/andre i Telemark som del av programområder i KASK, Nordsjøen, Østersjøen og hele Europa. Prosjektene gjaldt vannveier, stedsutvikling, cruiseutvikling,

Clean Shipping, maritim innovasjon, havn/vei-logistikk og lavkarbonregioner.

Måloppnåelse

Regional kunnskapskultur

Vi oppdaterer oss løpende på regionalpolitiske trender/internasjonale utviklingstrekk og tar del i arbeidet i prioriterte internasjonale organisasjoner. Vi har bidratt til seminarserie om internasjonalisering ved Fjellregionsarbeidets årsmøte i Morgedal, Interreg IVC Waterways Forward partnernemøte i Porsgrunn med besøk til Drømmemila i Nome kommune og et lokalt Open Days «Europeiske muligheter for lokale bedrifter» som ble arrangert på Høgskolen i Telemark.

Porsgrunn vgs. tok initiativ til å utvikle strategi for internasjonal bevisstgjøring i alle fag. De arrangerte kursdag med over 60 deltakere for å inspirere andre skoler til å bli mer involvert med internasjonale initiativer. Internasjonalt team har bistått i dette arbeidet.

Innovasjonsmiljø og samspillarenaer

- Deltatt på møter i prioriterte organisasjoner med forberedelser og referat
- Bidratt i arbeidsgruppe for UNESCO verdensarvprosjekt
- Fjellregionsarbeidet bidro til ny nasjonal politikk og er omtalt i kommunalmeldingen, flere kommuner deltar aktivt sammen med fylkeskommunen i dette arbeidet

Attraksjonskraft

- I 2012 har vi bistått i søknad til et prosjekt innen EUs Culture Programme der Seljord kommune er partner
- Klyngeprosjektet LowCap med Tel-Tek som prosjektdeltaker er igangsatt med tema grønn energi
- Forprosjekt «Cruise til Telemark» er gjennomført i samarbeid med bl.a. Telemarkreiser/Grenland Havn

Næringsvennlig offentlig sektor

- Oppfølgingsmøter for alle samarbeidsavtaler
- Informasjons-/prosjektmøter for mulig europeisk prosjektdeltagelse
- Næringsdelegasjon til Minot, North Dakota og Minneapolis, Minnesota i USA med fylkesordfører i spissen. Stand på Norsk Høstfest i Minot. Møter med det norske konsulat i Minneapolis og næringsseminar med bl.a. Sons of Norway
- Partnerskapsavtalen mellom Green Business Norway og fylkeskommunen har medført tiltak i Kina og Polen. Det er inngått partneravtale med den polske regionen Lubelskie

Endringsbehov

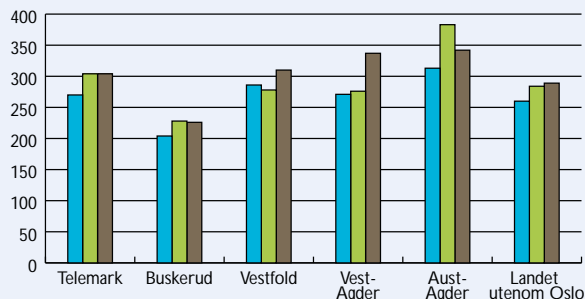
Fylkestinget vedtok desember 2012 at det skal utvikles en strategi for USA-samarbeidet. Dette er nytt område og krever noe endring i ressursbruken.

Nye europeiske samarbeidsprogrammer (bl.a. Interreg) skal utarbeides i 2013, Telemark fylkeskommune har som mål å delta i utformingen av disse programmene.

Statistikk regional utvikling

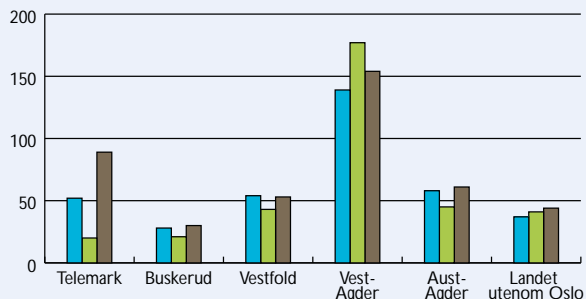
■ 2009 ■ 2010 ■ 2011 ■ 2012 ■ Lønnsomhet ■ Vekst ■ Etablering

Netto driftsutgifter kultur pr. innbygger i kr

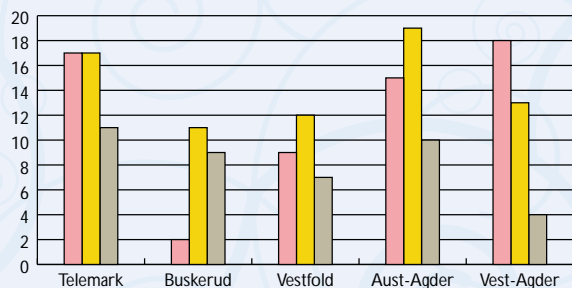
I perioden 2010-2012 inkluderer oversikten 9,6 mill. kr. i ekstraordinære investeringstilskudd til museumsbygg.

Netto driftsutgifter kulturminnevern pr. innbygger i kr

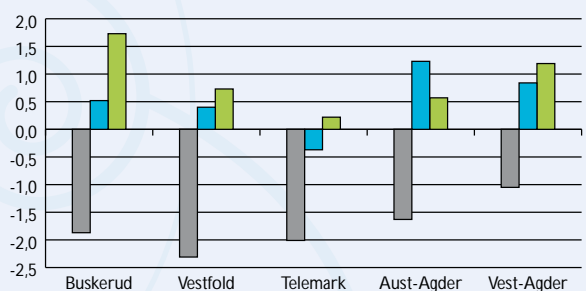
Den store endringen for 2012 skyldes i hovedsak at økonomien til Telemarkskanalen er med. Uten dette reduseres beløpet til 58 kr. pr. innbygger. Fylkeskommunen har i tillegg finansiert en prosjektstilling for fredning langs kanalen og bidratt med stillingsressurs til UNESCO-satsingen.

Nærings-NM, lønnsomhet, vekst og etableringer

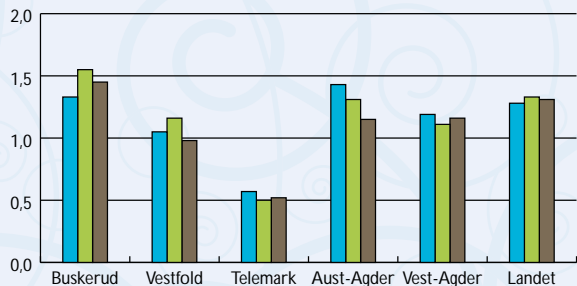
Grafen representerer de enkelte fylkenes rangering blant 19 fylker for 2011. Kort søyle = lav rangering. Tallene er utarbeidet av Telemarkforskning og de enkelte områdene måles med et sett av ni indikatorer.

Arbeidsplassutvikling

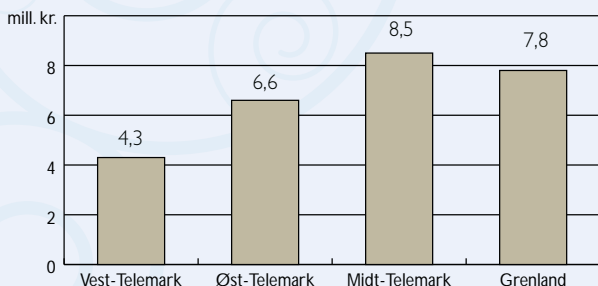
Tabellen viser endringer i antall arbeidsplasser. Telemark var eneste fylke med nedgang i antall arbeidsplasser i 2010. Dette har snudd i 2011. Telemark rangeres nå som nummer 18 av 19 fylkeskommuner, en forbedring fra 19. og siste plass året før.

Folketallsutvikling

Telemark har over lang tid hatt en svak folketallsutvikling. Tabellen illustrer årlig endring i folketallet i prosent. Etter endringen siste år rangeres Telemark på 15. plass av alle fylkene. Det er en bedring fra en 16. plass i 2011.

Regionvis fordeling av KRDMidler (551.60)

I tillegg kommer fylkesdekkende tildelinger:

Telemarkprosjekter:	9,1 mill. kr.
VRI:	4,3 mill. kr.
Innovasjon Norge:	13,6 mill. kr.

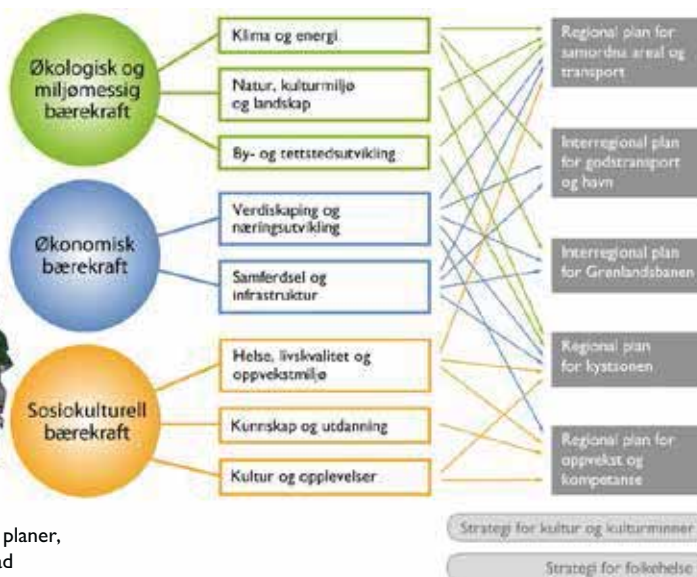
Økonomifakta

Viktige finansieringskilder for regional utvikling i 2012:

Regionale utviklingsmidler fra KRDMidler 60 mil. kr.
derav 14 mill. kr. overført til Innovasjon Norge
og 7,4 mill. kr. til kommunale næringsfond

Spillemidler til idrett med mer 30 mill. kr.
Telemark interkommunale næringsfond 5,3 mill. kr.
Forskningsmidler VRI 2,1 mill. kr.
Oslofjordfondet 10 mill. kr. til prosjekter fra Telemark,
5 kvalifiseringsprosjekter og 2 hovedprosjekter

AREAL OG TRANSPORT

Telemark fylkeskommune har i 2012 utarbeidet flere regionale planer, blant annet for areal og transport. Illustrasjon: Elisabeth Rokstad

Regional og kommunal veiledning

Mål:

- Fulle rollen som regional planmyndighet ved å være rettleider og diskusjonspartner for kommunene
- Sikre at statlige og regionale interesser blir ivaretatt i kommunale planer

Resultater

I 2012 har Telemark fylkeskommune i samarbeid med Fylkesmannen arrangert tre plansamlinger for kommunene. Temaet var prosess og utarbeiding av kommunal og regional planstrategi.

Sju møter, ledet av fylkeskommunen, er arrangert i planforum, en arena der kommunene kan diskutere planforslag med regionale myndigheter.

I 2012 har fylkeskommunen gitt uttalelser til 179 kommunale regulerings- og arealplaner. Flere av disse planene har, eller kan få, følger for regionale interesser. Fylkesutvalget har varslet innsigelse til tre kommunale planer. En er løst i dialog, mens to andre ikke er avsluttet.

Kommunene utarbeidet kommunale planstrategier i 2012. Fylkeskommunen har gitt uttalelse til disse.

Fra og med 2012 ble reguleringsplaner

og kommuneplaner for kommunene i fylket vedlikeholdt og gjort tilgjengelig lik øvrige kartdata for partene i Norge Digitalt-samarbeidet. Fylkeskommunen har gått inn som part i dette vedlikeholdet ved å dekke 10 % av kostnadene ved forvaltning, drift og vedlikehold av disse dataene.

Måloppnåelse

Planuttalelser har vært gitt innen fastsatte frister. Det har vært tett dialog med kommunene gjennom enkeltsaker og planforum.

Fylkeskommunen har utarbeidet en regional planstrategi, som ble politisk vedtatt i desember 2012. Avdeling for Areal og transport hadde prosjektansvaret for strategien. Arbeidet ble koblet sammen med veiledningsansvaret for kommunal planlegging. En felles arena ga stort faglig og politisk utbytte.

I 2012 ble oppstart av arbeidet med regional plan for samordnet areal og transport spesielt vektlagt. Det legges opp til bred forankring i kommunene. Grenlandskommunene samkjører rulling av arealdelene parallelt med regional planprosess og planprogram. Dette danner grunnlag for en bred forankring av mål satt i bystrategisamarbeidet, By-pakke Grenland og Framtidens byer.

Endringsbehov

For å sikre gjennomslag for de regionale planene må regionale interesser sikres gjennom tett dialog med kommunene, og om nødvendig ved bruk av innsigelse.

Planstrategien legger rammene for fylkeskommunens planarbeid i inneværende valgperiode. Arbeidet med regionale planer er startet opp og er ressurskrevende. Det er avgjørende å sikre nødvendige ressurser, samt effektiv bruk av disse.

Det er krevende å koordinere uttalelser internt på fylkeshuset, slik at kommunene får en samlet vurdering til sine planer fra alle fylkeskommunens ansvarsområder.

For å komme i en konstruktiv dialog med kommunene må det brukes mer ressurser på de overordnede kommunale planene framfor de mer detaljerte reguleringsplanene. Plansamarbeid på tvers internt i fylkeskommunen bør utvikles videre.

Fylkesmannen og fylkeskommunen fikk også i 2012 støtte fra Miljøverndepartementet øremerket planveiledning til kommunene. Folkehelse og andre fagsamlinger der planlegging inngår ble arrangert, og den større plansamlingen skal arrangeres våren 2013. Dette er en oppfølging av arbeidet med prioriterte planer i kommunene.

Flaskehalsen Lilleelvkrysset i Porsgrunn skal bygges om. Prosjektet er en del av Bypakke Grenland, som har som mål å bidra til et mer attraktivt og mer miljøvennlig bymiljø, gjennom en rekke tiltak. Foto: Dag Jensen

Fylkesveier

Mål: Fylkeskommunen vil legge til rette for en attraktiv og bærekraftig utvikling ved å sikre et trafiksikkert og funksjonelt fylkesveinett.

Delmål:

- **Stoppe forfallet på strategisk viktige veier og viktige veier, og gjøre krisetiltak på andre fylkesveier med dårlig standard ved prioriteringer av vedlikeholdstiltak**
- **Prioritere framkommelighet på strategisk viktige veier, trafikktrygghet samt miljøvennlig transport i Grenland ved investeringer**

Resultater

Det ble benyttet 165,5 mill. kr. netto til drift og vedlikehold. 34,4 mill. kr. gikk til asfaltering og oppmerking. 46,5 km fylkesvei og 0,5 km gang- og sykkelvei ble asfaltert i 2012.

Tilstanden på hele fylkesveinettet med spordybde og jevnhet er stabil sammenlignet med 2011. 16,8 mill. kr. gikk til bruvedlikehold.

Totale investeringer var på 126 mill. kr. I 2012 ble det registrert et merforbruk på 14,6 mill. kr., men dette inkluderer beløp knyttet til tvistesaker med entreprenør

på om lag 15 mill. kr. Til gang- og sykkelveiltak ble det totalt benyttet 11,9 mill. kr. Det er gjennomført trafikk-sikkerhetstiltak for totalt 42,7 mill. kr., kollektivtiltak for 8,2 mill. kr., og 15,5 mill. kr. til planlegging. Det ble brukt 48 mill. kr. til oppgradering av veianlegg, dette inkluderer rassikring.

Det ble ikke inngått nye driftskontrakter i 2012, men vedtatt et grunnlag for ny strategi for driftskontrakter, som delvis ble innarbeidet i anbudsdokumenter for nye kontrakter som skal inngås i 2013.

Fylkestinget vedtok en minimumsstandard for øvrige fylkesveier, som regulerer når vedlikeholdstiltak skal iverksettes. Det er arbeidet for å få fylkesveier inn som tema i neste NTP (2015-24). Fylkeskommunen deltok på høring om statsbudsjett.

Fylkeskommunen har fått refundert 14 mill. kr. for drift og vedlikehold av strekningen mellom E18 og Brevik (Norcem), og vedlikehold av Breviksbrua og Høgenheitunnelen for perioden 2010-2011.

Måloppnåelse

Det er godt samarbeid med Statens vegvesen om systematiske forbedringer. Det er utfordringer med kapasitet, både når det gjelder planarbeid og strategiarbeid. Strategien for tiltak på fylkesveier følges, men det har vært vanskelig å skjøtte

øvrige fylkesveier. Fylkeskommunen vedtok en ekstrabevilgning på 100 mill. kr. på slutten av året for å ta igjen etter-slepet og ruste opp de mest kritiske veistrekingene i fylket.

Planlagte prosjekter er gjennomført, men med noen forsinkelser og merforbruk. Det knytter seg bekymring til planleggingskapasitet og kostnadsoverslag. Det har vært jobbet med forbedring av rapporteringsrutiner mellom Vegvesenet og fylkeskommunen.

Arbeidet med å avklare ansvarsdeling mellom kommunene og fylkeskommunen for drift og vedlikehold av gang- og sykkelnettet ble startet i 2012, men framdrift er en utfordring pga. kapasitet.

Endringsbehov

For å sikre bedre kontroll med investeringsprosjekter, både på gjennomføringstid og pris, er det behov for en tettere og bedre dialog med Statens vegvesen.

Ekstremvær gir også større oppgaver. Det medfører økonomiske belastninger og stiller krav til beredskap og trafikkavvikling.

Handlingsprogram for fylkesveiene og Trafikksikkerhetsplanen skal rulleres i 2014. Dette arbeidet vil inngå i arbeidet knyttet til areal- og transportplanene for Telemark og Grenland.

Kollektivtransport

Mål: Målsettinger fra kollektivplan for Telemark, resultatmål for distriktene:

- **Kort sikt, innen 2013: Fortsette dagens kollektivtilbud ved enklere utbedringer**
- **Lang sikt, 2020: Timesfrekvens på ekspressbusser og bestillings-transport**

Resultatmål for Grenland:

- **Kort sikt, innen 2013: Øke dagens kollektivandel av alle reiser med 30 %**
- **Lang sikt, innen 2020: Øke dagens kollektivandel av alle reiser med 100 %**

Resultater

I 2012 overførte fylkeskommunen 222 mill. kr. til Vestviken kollektivtrafikk AS (VKT) for å videreføre rutetilbudet for 2011 og å gi lovbestemt skoleskyss. Det er produsert ca. 8,6 mill. rutekilometer, som planlagt. VKT har fra sommeren 2012 endret fakturerings- og regnskapsrutiner på bakgrunn av regnskapspålegg fra Skatt Sør, som medførte økte kostnader.

I samarbeid med Kragerø og Porsgrunn kommuner har fylkeskommunen lagt grunnlaget for at ferjevirkosmetene i Brevik og Kragerø kan drives i egenregi og ved etablering av to separate IKSer i stedet for anskaffelse av eksterne tjenester

gjennom konkurranse. VKT forhandlet frem avtaler med de kommersielle bussoperatørene slik at ungdomskortet nå også er gyldig på alle ekspressbussrutene i fylket. Prisen på kortet har blitt redusert fra 370 til 300 kroner. Det er registrert en stor økning i salg av ungdomskortet for perioden september til desember 2012 sammenlignet med samme periode i 2011. Den nasjonale tilskuddsordningen «Bedre kollektivtransport i distriktene» (KID) har del-finansiert to prosjekter i 2012; gjenåpning av Suleskarekspresen og rutesamordningsprosjektet KID II Telemark.

I Grenland har det blitt benyttet midler fra den statlige belønningsordningen til å innføre elektroniske reisekort, som gjør billetteringen enklere både for kundene og operatørene. Belønningsmidler har også blitt brukt på markedsføringskampanjer, og utgivelse av informasjonshæftet «Reisenytt».

Statens vegvesen har på vegne av Bystrategi Grenland-samarbeidet rustet opp bussholdeplasser til universelt utformet standard langs metrolinjenettet for 5 mill. kr. av belønningsmidlene. I tillegg har Nettbuss Sør kjørt dubleringsbusser i rushtiden for 0,6 mill. kr. Sommeren 2012 gjennomførte selskapet flere ruteendringer i Grenland. Etter omleggingen av metrorutene viser passasjerutviklingen en vekst på henholdsvis 21,6 % på M1, 6,3 % på M3, mens M2 er på samme

nivå som 2011. Fra juli 2012 overtok Drangedal Bilruiter Nettbuss Sør sin kjøring i Vest- Bamble og Kragerø. Tidlig i 2013 vil selskapet også overta drift av tre busser i Kragerø fra Kragerø Fjordbåtselskap. Til sammen omfatter dette ca. 10 busser og 400 000 km.

I 2012 vedtok fylkeskommunen en målsetting om å gå over til biogassdrift av bussparken i Grenland. VKT har startet forhandlinger med Nettbuss Sør, for videre vurdering av kostnader knyttet til dette. Tross store utfordringer i løpet av året reiste 40 500 passasjerer med Bratsbergbanen. Det jobbes kontinuerlig med å sikre et stabilt og forutsigbart togtilbud for de reisende.

Måloppnåelse

Tiltakene som ble satt i verk i løpet av 2012 for å øke attraktiviteten, ser ut til å ha truffet godt og hatt god innvirkning på passasjerveksten. Den negative passasjerutviklingen i enkelte områder i fylket er uheldig. Det må jobbes mer med å tilrettelegge og samordne kollektivtilbudet, slik at det blir mer attraktivt for folk å benytte det. At kundetilfredsheten er på samme nivå som i 2011 er bra, men det er ønskelig å heve denne. Passasjerenes oppfatning av kollektivtilbudet er en viktig pekepinn på om ressursene brukes på rette måten.

I 2012 kartla VKT, sammen med rutebilselskapene, kvaliteten på skoleskyssen

Statens vegvesen har på vegne av Bystrategi Grenland-samarbeidet rustet opp bussholdeplasser til universelt utformet standard for 5 mill. kr. av belønningsmidlene. Foto: Dag Jenssen

i fylket. Den viser gjennomgående god kvalitet, innenfor kravene til skyss satt av lovgiver. VKT har sammen med to av kommunene der det er registrert lang ventetid, startet et arbeid med sikte på å redusere den totale reisetiden.

Alle grunnskoleelever med rett til fri skyss har sitteplasser og setebelter om bord i bussene, men det er en stor utfordring å få elevene til å bruke setebeltene.

Endringsbehov

Gjennom 2012 er det arbeidet med forprosjekter til søknaden om Bypakke Grenland, med forslag til tiltak for kollektivtransporten både på driftssiden og investeringer i infrastruktur.

Kollektivtiltakene i Bypakka vil bidra til et kjempeløft for busstilbudet i regionen, og gi nye muligheter for vekst og måloppnåelse.

Grenland kom også i forhandlingsposisjon om en fireårig belønningsavtale med staten, med kollektivtransport som et av hovedsatsningsområdene. I søknaden er det skissert flere store tiltak for å styrke busstilbudet i regionen.

Det er viktig at arbeidet med KID II Telemark-prosjektet følges tett opp. Prosjektet er i gang med samordning av knutepunkt, takst/billettering og ruteplaner i distriktene.

Prøveprosjektet med Flexiruter ble avsluttet ved utgangen av 2012, og VKT

tar med seg erfaringene fra dette i den videre oppfølgingen av driften av Flexiruter i hele fylket.

En av erfaringene er at det er uheldig å bruke statlige prosjektmidler til drift. Fylkeskommunen overtar finansieringen fullt ut i 2013, og tilbudet må bygges ned og tilpasses ledige rammer.

Kostnader som følge av lovpålagt skoleskyss påvirker hvilke ressurser som kan benyttes til ordinær kollektivtrafikk.

Reisestatistikk

Passasjerutviklingen viser en økning på ca. 6 %, sammenliknet med 2011. Det er registrert en oppgang i antall reiser på 2-3 % i de fleste områdene, mens Telemarkekspressen har økt med 10 %.

I Drangedal Bilruters område er det registrert en liten nedgang. Nettbuss Sør har hatt en passasjervekst på 8,3 % i 2012. Første halvår viste en vekst på 4,1 % og etter sommerferien var det en vekst på 12,6 % sammenliknet med samme periode året før. Ferjetrafikken i Porsgrunn viser en vekst på 6 % og i Kragerø er det registrert en nedgang på 2 %. Totalt i Telemark er det registrert 5,1 mill. reiser. I Grenland er det utført 3,1 mill. reiser.

Det arbeides kontinuerlig med tiltak for å redusere kostnadene, og utviklingen følges nøye. Endring av skolestruktur i tre kommuner kan føre til økt driftsnivå med økte kostnader. I løpet av 2013 skal organiseringen av kollektivtransporten i Telemark utredes. Telemark fylkeskommune ønsker å sikre at ansvaret for lokal kollektivtransport og skoleskyss er administrert på riktig og mest hensiktsmessig måte.

Kundetilfredshet

Kundetilfredshetsundersøkelsen viser at resultatet for Telemark totalt sett er på samme nivå som 2011, men det er noen forskjeller mellom regionene.

Med 69 av 100 mulige poeng, scorer fylket som gjennomsnittet for slike undersøkelser.

Fem områder fremstår som spesielt viktige for kundene:

- Antall avganger på dagtid
- Presisjon ved avgangstidspunkter
- Billettpriser
- Følelse av trygghet/sikkerhet på bussholdeplassene
- Sjøførenes serviceinnstilling

Søknad om belønningsmidler ble levert til samferdselsminister Marit Arnstad i september 2012. Foto: Eva Susanne Drugg

Bystrategi Grenland

Mål: Bystrategi Grenland har følgende målsetninger for samarbeidet:

- Grenland skal bli et nasjonalt ledende byområde med 30 % lavere klimautslipp før 2020
- Transportutviklingen i Grenland er innen 2020 gjennomført i tråd med vedtak KVU Grenland
- Arealutviklingen i Grenland fram mot 2020 får høy areal-effektivitet innen bybåndet, senterstrukturen og langs kollektivaksene
- Samarbeidsarenaen i Grenland drøfter saker av regional betydning over kommunegrensene

Resultater

Bystrategisamarbeidet består av Skien, Porsgrunn, Bamble, Siljan, Statens vegvesen, Jernbaneverket og Telemark fylkeskommune.

I 2012 startet forhandlinger med Miljøverndepartementet om en fire-årig belønningsavtale.

Belønningsmidlene fra 2011 ble i 2012 brukt på en rekke tiltak for miljøvennlig transport, bl.a. for kollektivtrafikk, gange og sykling. Plan for myke trafikanter er startet, noe som følger opp blant annet klimamål, mål innen folkehelse og universell utforming. Aktørene har blitt enige om å samordne kommunedelplanenes arealdel og fylkeskommunens areal og transportplan. Arbeidet med planene er igangsatt i 2012 og er

organisert slik at alle kommunene og fylkeskommunen bidrar med grunnlagsmateriale og analyser. KVU for Grenland er kvalitetssikret og endelig godkjent i regjeringen i 2012. Arbeidet med innhold og finansiering av Bypakke Grenland har foregått i hele 2012. Fylkeskommunen har samarbeidet tett og godt med kommunene, Vegvesenet og VKT. Reguleringsplan for Fv32 Lilleelvgatekrysset er sendt ut på høring og skal inngå som en del av Bypakke Grenland.

Måloppnåelse og endringsbehov

Målet har vært å begynne gjennomføring av Bypakke Grenland våren 2014. Omfattende planarbeid og koordinering av mange aktører har tatt mer tid enn ventet. Arbeidet er imidlertid kommet langt både innenfor trafikk- og finansieringsberegninger og når det gjelder sammensyningen av en helhetlig virkemiddelplan. Revidert framdriftsplan tilsier behandling av Bypakka lokalt i 2013, med mål om behandling av Stortingsproposisjon våren 2014, med påfølgende anleggsstart høst 2014. Dersom Grenland får en fireårig belønningsavtale med staten vil målene i Bystrategisamarbeidet være enklere å oppnå.

Pågående arealsaker i Grenland har vært utfordrende for samarbeidet i 2012. Kommunikasjon og forankring både eksternt og blant aktørene er viktig for å holde på det gode samarbeidet framover. Arbeidet med areal- og transportplan for Grenland vil forhåpentligvis bidra til gode løsninger for Grenland som fellesskap.

Riksveier

Mål: Være pådriver mot nasjonale myndigheter for å sikre utbygging av riksveinettet i fylket.

Resultater

I 2012 ble statsetatenes forslag til NTP 2014-23 sendt på høring. Et samlet Telemark stod bak fylkeskommunens innspill og prioriteringer.

Fylkeskommunen deltok også på høring om statsbudsjettet for 2013, hvor prioriterte prosjekt ble synliggjort. Det ble forventet full tyngde også i 2014 for ferdigstillelse i 2017.

Måloppnåelse/endringsbehov

Planlegging og utredningsarbeid på riksveiene i fylket ble gjort i 2012. For E134 Gvammen-Århus har det blitt gjort mindre justeringer i reguleringsplanen. I statsbudsjettet er det avsatt 110 mill. kr. til anleggstart i 2013. Strekningen er 100 % statlig finansiert.

Mot slutten av 2012 ble det gjennomført utredninger på de andre utbyggingsprosjektene på E134 og Rv36 for å fremme Stortingsproposisjon om finansiering og utbygging til behandling i Stortinget i 2013.

Vinje kommune har på eget initiativ, i samarbeid med Vegvesenet, utarbeidet et planprogram for en kommunedelplan for en utbygging av ny vei på E134 Åmot-Vinjesvingen.

12:34	Lillehammer	5	H58 Regiontog
12:45	Halden	16	H58 Regiontog
13:28	Larvik	11	H58 Regiontog
13:34	Gjøvik	16	H58 Gjviktog

Ordførere og politikere fra Østlandet tok toget til Oslo S og «toget videre» til Stortinget for å kreve full dobbeltsporutbygging høsten 2012. Foto: nyebilder.no

Planarbeidet for E18 kom i 2012 så langt at reguleringsplanen ble sendt på høring i desember. Fylkeskommunen deltar i samarbeidsgrupper for de større riksveiprosjektene.

Fylkeskommunen må videreføre sin koordinator- og pådriverrolle i påvirkningsarbeid i tett samarbeid med de øvrige aktørene i Telemark.

Jernbane

Mål: Å påvirke utbyggingen av jernbanen slik at den er så effektiv og attraktiv at det blir mulig å overføre trafikk fra bil og fly til jernbane.

Måloppnåelse/endringsbehov

Det er stor oppmerksomhet rundt full utbygging av InterCity-triangelen Oslo-Lillehammer, Oslo-Halden og Oslo-Skien. Fylkeskommunen er pådriver gjennom deltakelse i ulike politiske fora, blant annet Østlandssamarbeidet og Plattform Vestfold.

Et mål var nådd da samferdselsminister Marit Arnstads fyrte av første salve for Eidangerparsellen høsten 2012, et prosjekt det har blitt arbeidet med å få realisert i over 20 år. Det var i 2012 flere viktige utredninger som ble ferdigstilt.

Det var politisk behandling i juni av høringsuttalelser både på InterCity på Vestfoldbanen og Høyhastighetsutredningen. Etatenes forslag til NTP ble også behandlet i dette møtet.

Alle disse planene legger føringer som, dersom de blir fulgt opp, gir muligheter for en utvikling av samferdselssektoren.

Utbedringene etter raset som rammet Bratsbergbanen på Notodden var ferdig sommeren 2012 og trafikken kunne igjen gå som normalt. Den er imidlertid fortsatt ikke elektrifisert fram til kollektivterminalen. Mot slutten av 2012 ble det tatt initiativ til å få gjort en utredning for å få et mest mulig stabilt og forutsigbart togtilbud på Bratsbergbanen. Fylkeskommunen må videreføre sin koordinator- og pådriverrolle i påvirkningsarbeid i tett samarbeid med de øvrige aktørene i Telemark.

Havn

Mål: Utarbeide regional plan for havnestruktur i Grenland og kystsonen i Telemark.

Måloppnåelse

Eierkommunene til Grenland Havn (Skien, Porsgrunn og Bamble) har bedt Telemark fylkeskommune om å utarbeide en regional plan for Grenland

Havn. Det ble bedt om at det ble tatt kontakt med Vestfold fylkeskommune for å vurdere om det foreligger noen felles interesser som gjør det fornuftig med en felles plan.

Vestfold ønsket at Buskerud fylkeskommune også ble tatt med i et slikt samarbeid. De tre fylkeskommunene vurderte dette i forbindelse med sine regionale planstrategier. Buskerud fant at de ikke kunne prioritere et slikt samarbeid mens Vestfold var positive. Der var imidlertid vedtaket gjort avhengig av at alle tre deltok. Vestfold fylkeskommune vil behandle en sak om et tosidig samarbeid med Telemark om en interregional plan for havnene, men som også omhandler godstransport for øvrig.

Endringsbehov

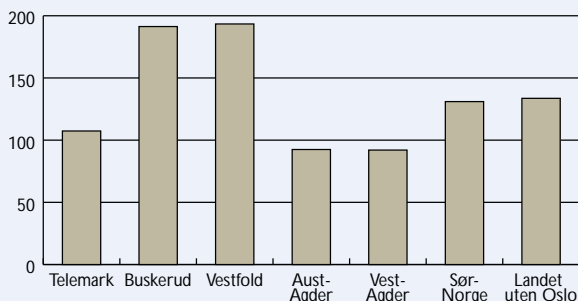
Fylkeskommunen har gjennom to planstrategier vedtatt å etterkomme ønske fra eierkommunene til Grenland Havn om å utarbeide en regional plan for Grenland Havn.

Arbeidet må starte i 2013, og administrasjonene i Vestfold og Telemark jobber nå sammen for å lage et opplegg for samarbeidet.

Statistikk areal og transport

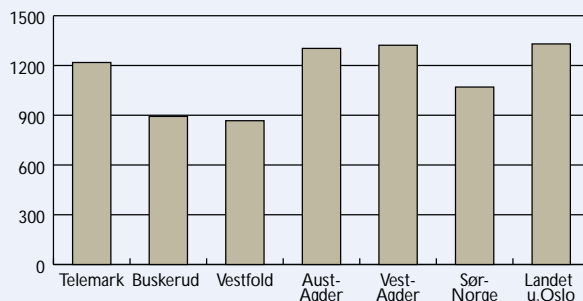
■ 2009 ■ 2010 ■ 2011 ■ 2012

Netto driftsutgifter pr. km fylkesvei (tusen kr.)

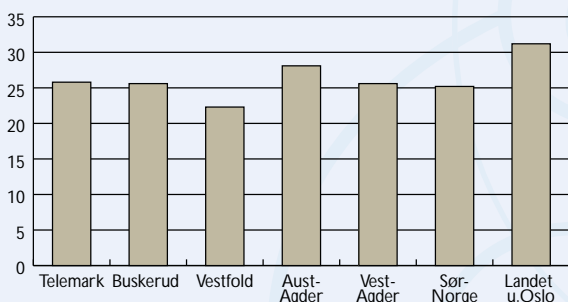
Netto driftsutgifter i Telemark ligger noe under gjennomsnittet i Sør-Norge. Telemark ligger over Agderfylkene, men under Vestfold og Buskerud. Buskerud har prioritert veibudsjettet sterkt de siste årene. Det forklarer Buskeruds høye driftsutgifter. Vestfold har større trafikkmengde enn Telemark og det stiller strengere krav til drift, med høyere kostnader.

Netto driftsutgifter bilruter i kr. pr. innbygger

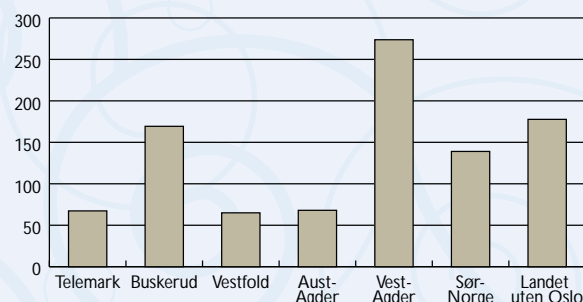
Telemark bruker mer enn Buskerud og Vestfold pr. innbygger, men mindre enn Agderfylkene til buss/taxitransport (inkl. skoleskys). Andel elever med rett til skoleskys i Telemark har gått ned de siste år. Andelen elever med lukket skoleskys er fortsatt høy sammenliknet med andre fylker i Sør-Norge. Det påvirker kostnadsnivået. Agderfylkene har høyere andel slike elever, og det øker deres kostnadsnivå.

Netto driftsutgift i % av samlet driftsutgifter

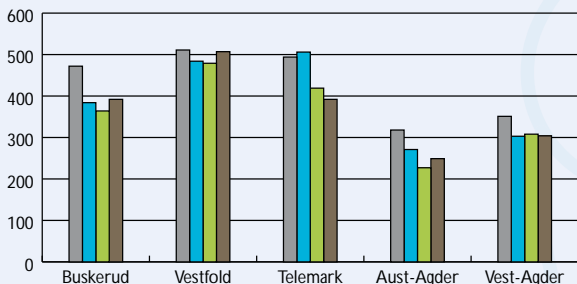
Av fylkeskommunene i Sør-Norge er det kun Aust-Agder som prioriterer samferdsel høyere enn Telemark. Derfor er det også unaturlig å sammenlikne seg med landsgjennomsnittet og fylker i Midt- og Nord-Norge, og Vest-Norge med dyre fylkesveiferjer og båtruter.

Brutto investeringer pr. km fylkesvei (tusen kr.)

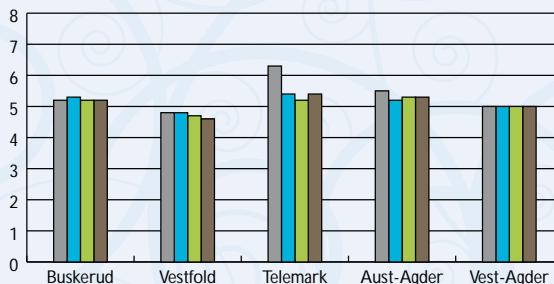
Brutto investeringsutgifter svinger normalt en del fra år til år. Våre brutto investeringsutgifter i 2011 var 124 973 kr. pr. km vei, mot 67 307 kr. i 2012. Årsaken er i hovedsak forskyving i gjennomføring av prosjekter. Opprinnelig investeringsramme på 160 mill. kr, samt tilleggsbevilgning på 18 mill. kr. er ikke benyttet fullt ut. Samlede bruttoinvesteringsutgifter på vei i 2012 var 126 mill. kr.

Veitrafikkulykker - drepte og hardt skadde

Den gode trenden fra 2008 der antall drepte og skadde i veitrafikkulykker går ned, fortsetter også i 2012. Bortsett fra Vest-Agder, som har en liten nedgang fra 2011-2012, har andre fylker en økning i antall drepte og skadde fra 2011-2012. Fra 2009 til 2012 er antallet personer som er skadd eller drept redusert med 102 i Telemark.

Ujevnhet på fylkesveier 2009-2012

Etter en bedring i jevnhet på fylkesveiene fra 2008-2011 er det en liten forverring fra 2011-2012. Lavere tall betyr jevnere vei ifølge jevnhetsindeksen IRI (International Roughness Index). De andre fylkene holder seg på samme nivå fra 2011 til 2012, bortsett fra Vestfold som har en liten forbedring. Nedgangen i IRI kan forklares med reduksjon i dekkeleggingsprogrammet fra 2011 til 2012.

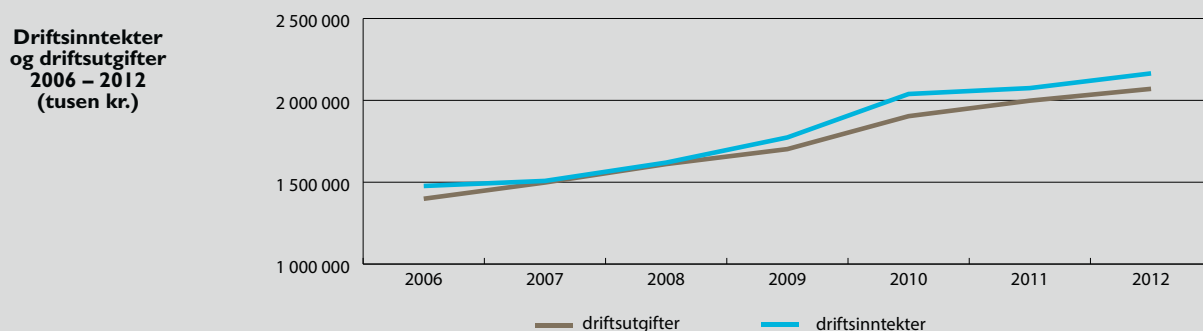
Telemark fylkeskommune hadde i 2012 et netto driftsresultat på 98 mill. kr. (4,6 % av driftsinntektene) mot 82 mill. kr. i 2011. Regnskapsmessig mindreforbruk er på 40 mill. kr. Det positive resultatet skyldes i all hovedsak høyere inntektsutjevning enn forventet samt refusjon fra Statens vegvesen knyttet til utbedringstiltak på riksveitilknytning fra E18 til Brevik havn. Resultatet i investeringsregnskapet er balanse (nullresultat).

Det ble brukt 2 mrd. kr. på drift og investert for 194 mill. kr. Sammenlignet med 2011 er dette en økning i driftsregnskapet med 45 mill. kr. og en reduksjon i investeringer med 119 mill. kr.

Driftsregnskapet (tusen kroner)	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik
Skatt på inntekt og formue	716 878	725 087	763 633	763 052	581
Rammetilskudd	896 585	930 291	984 670	950 872	33 798
Øvrige inntekter	425 377	419 433	416 436	346 840	69 596
Sum inntekter	2 038 840	2 074 810	2 164 739	2 060 764	103 975
Driftsutgifter	1 903 401	1 998 014	2 070 306	2 035 507	34 799
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (mindreforbruk)	-135 439	-76 796	-94 433	-25 257	-69 176
Netto renter og utbytte	35 570	39 081	38 465	46 930	-8 465
Netto avdrag	49 704	51 419	59 437	59 352	85
Avskrivninger	-85 592	-95 692	-101 961	-104 791	2 830
NETTO DRIFTSRESULTAT	-135 757	-81 988	-98 492	-23 766	-74 726
Bruk av avsetninger	-93 096	-157 961	-96 270	-68 529	-27 741
Overført til investeringsregnskapet	67 732	32 921	38 907	37 355	1 552
Avsatt til disposisjonsfond	49 860	105 484	93 902	50 530	43 372
Avsatt til bundne fond	32 370	58 211	21 935	4 410	17 525
REGNSKAPSMESSIG RESULTAT TFK (Mindreforbruk)	-78 891	-43 333	-40 018	-	-40 018
Telemarkskanalen FKF	-1 801	-	-35		
TFK Eiendom FKF	-786	-	1 955		
REGNSKAPSMESSIG RESULTAT KONSERN	-81 478	43 332	-38 098		
Investeringsregnskapet (tusen kroner)	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik
Sum inntekter	25 562	22 981	2 438	-1 021	3 459
Sum utgifter	205 026	306 994	193 446	191 939	1 507
Sum finansieringstransaksjoner	39 854	6 884	745	200	545
SUM INVESTERING	219 318	290 897	191 753	193 160	-1 407
Bruk av lån	132 743	243 409	121 604	125 059	-3 455
Øvrig finansiering	86 575	47 488	70 149	68 101	2 048
SUM FINANSIERING	219 318	290 897	191 753	193 160	-1 407
Balanseregnskapet (tusen kroner)	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012		
Sum anleggsmidler	1 799 711	2 017 638	2 099 293		
Pensjonsmidler	1 728 882	1 461 470	1 556 929		
Omløpsmidler	561 425	582 121	673 573		
SUM EIENDELER	4 090 018	4 061 229	4 329 795		
Disposisjonsfond	54 352	119 974	174 831		
Bundne driftsfond	114 985	125 062	108 912		
Investeringsfond	12 556	9 957	12 040		
Endring i regnskapsprinsipp	-76 810	-76 810	-76 810		
Regnskapsmessig mindreforbruk	78 892	43 332	40 018		
Kapitalkonto	269 014	168 209	120 123		
Pensjonsforpliktelser	1 909 620	1 768 950	1 931 983		
Langsiktig gjeld	1 407 866	1 566 747	1 686 168		
Kortsiktig gjeld	319 543	335 808	332 530		
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	4 090 018	4 061 229	4 329 795		

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat viser resultatet i driftsregnskapet før finansposter. I 2012 ble bruttoresultatet positivt med 94,4 mill. kr. Figuren nedenfor viser regnskapstall for perioden 2007-2012. Driftsutgifter og driftsinntekter har økt i perioden 2008-2011.

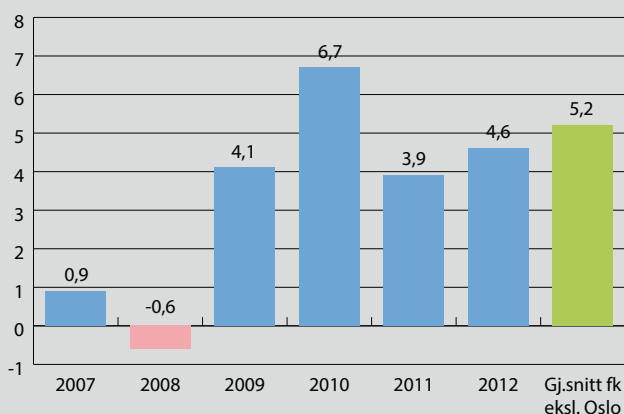
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brutto driftsinntekter	1 476 969	1 507 941	1 619 755	1 773 526	2 038 840	2 074 810	2 164 739
Brutto driftsutgifter	1 398 897	1 498 099	1 610 790	1 702 190	1 903 401	1 998 014	2 070 306
Brutto driftsresultat	78 072	9 842	8 965	71 336	135 439	76 796	94 433

Den store økningen fra 2009 til 2010 skyldes forvaltningsreformen da fylkeskommunen fikk overført midler og ansvar knyttet til tidligere riksveier, samt andre tilførte oppgaver.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Etter anbefalinger fra Teknisk beregningsutvalg, bør dette minimum være på 3 %. Telemark fylkeskommune har som målsetting å budsjettere med minimum 1 %, men som langsiktig målsetting å ligge på 3 %. Figuren nedenfor viser at Telemark fylkeskommune de siste årene har hatt gode netto driftsresultat, men ligger lavere enn gjennomsnittet for fylkeskommunene i 2012.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Netto driftsresultat ble 98 mill. kr. i 2012. Dette utgjør 4,6 % av fylkeskommunens driftsinntekter. I 2011 var tilsvarende tall 82 mill. kr. og 3,95 %.

I fylkestingsak 22/11 fikk administrasjonen fullmakt til å avsette positive premieavvik slik at regnskapsmessig resultat ikke påvirkes av dette. For 2012 er dette avsatt 43,6 mill. kr. Avsetningen skal dekke framtidige svingninger i premieavvik inntil fondet er lik premieavviket i balansen. Sum pensjonsfond pr. 31.12.12 er 70,4 mill. kr. mens premieavviket er på 155,1 mill. kr. Det gjenstår ca. 85 mill. kr. for å balansere.

Regnskapsmessig resultat

Etter vedtatte og pliktige avsetninger får fylkeskommunen et positivt regnskapsresultat på 40 mill. kr. Dette skyldes i all hovedsak merinntekt på inntektsutjevning med 34 mill. kr. og tilbakebetaling staten for tilknytningen fra E18 til Brevik havn. Samlet hadde driftsområdene et mindreforbruk på 2 mill. kr.

Fylkeskommunens inntekter

Frie inntekter fra skatt og rammetilskudd utgjorde 81 % av driftsinntektene i 2012. Disse ble 34 mill. kr. høyere enn budsjett med bakgrunn i merinntekt på netto inntektsutjevning. Endelig inntektsramme er først kjent medio januar året etter.

Inntekter fra momskompensasjon på investeringer var 1,6 mill. kr. høyere enn budsjett. I henhold til regelverket er 60 % av merverdiavgiftskompensasjon påløpt i investeringsregnskapet budsjettert og inntektsført i investeringsregnskapet. I tillegg er merinntekten overført investeringsregnskapet, jf. fylkestingsak 3/12. Fra 2014 må all MVA-kompensasjon fra investeringer inntektsføres i investeringsregnskapet som egenfinansiering.

Fylkeskommunens utgifter

Brutto driftsutgifter (inklusive avskrivninger) er på 2,1 mrd. kr. Dette er 3,6 % mer enn i 2011. Lønn og sosiale utgifter utgjør 45,1 %, kjøp av varer og tjenester 38,4 % og overføringer 11,6 % av brutto driftsutgifter. Det resterende er avskrivninger.

Økonomisk resultat for ansvarsområdene

Administrasjon, styring og fellesutgifter

Politisk virksomhet har mindreforbruk på 4,3 mill. kr. og administrasjon et merforbruk på 16,4 mill. kr. Sistnevnte skyldes i hovedsak merforbruk på pensjonsutgifter til KLP med 20,2 mill. kr. som følge av at premieavvik i 2012 er avsatt til fond. Fra 2013 er pensjon flyttet over til et eget ansvarsområde – hovedansvar 8.

Videregående opplæring

Samlet har området et merforbruk på 5 mill. kr. Det største merforbruk på 6,5 mill. kr. gjelder særskilt tilrettelagt opplæring. Fem skoler hadde merforbruk. Netto utgjorde resultatet på skolene 1,7 mill. kr. i mindreforbruk.

Tannhelse

Tannhelse hadde et mindreforbruk på 0,6 mill. kr. I dette ligger inndekning av tidligere års merforbruk med 1,5 mill. kr. Dette er meget positivt etter mange års merforbruk.

Regional utvikling

Området hadde et mindreforbruk på 1,4 mill. kr.

Areal og transport

Området hadde samlet et mindreforbruk på 16,7 mill. kr. Av dette er om lag 14 mill. kr. knyttet til refusjon fra staten i forbindelse med riksveitilknytning fra E18 til Brevik havn.

Eksterne finanstransaksjoner

Eksterne finanstransaksjoner består av renter og avdrag. Avdragene er beregnet som minimumsavdrag etter KL § 50, nr. 7. Dette fører til at avskrivning/kapitalslit på eiendelene er høyere enn avdragene. Netto renteutgifter ble i 2012 om lag 4,2 mill. kr. lavere enn budsjett. Mindreforbruket på renteutgifter foreslås avsatt til rentebufferfond. Etter regnskapsavleggelsen er det blitt kjent at VIGO IKS ikke har fått overført all sin renteinntekt da de ble stiftet som eget selskap. Dette hensyntas i avsetningen med 0,65 mill. kr.

Investeringsregnskapet

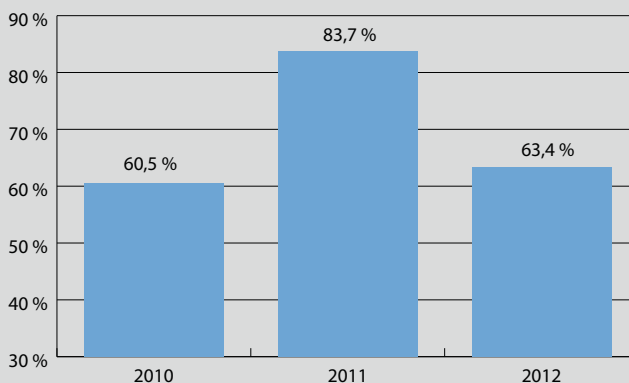
Det er investert for 193,4 mill. kr. i 2012. De største investeringene er på fylkesveiene samt nybygg ved Notodden vgs. Ved 2. tertial ble investeringsregnskapet nedbudsjettert med ca. 60 mill. kr. på grunn av lavere fremdrift enn planlagt. Dette gjaldt i all hovedsak veier. På grunn av nedbudsjetteringen er det uvanlig mye gjenstående ubrukte lånemidler pr. 31.12.12 da lånet allerede var tatt opp.

Nedbudsjetteringen ved 2. tertial anses tilstrekkelig for å ivareta kravene om realistisk årsbudsjett gitt i ny veileder om investeringsregnskap.

Finansiering

Finansieringsbehovet utgjør 192 mill. kr. Det er brukt lånemidler for 121 mill.kr og det ble overført 39 mill. kr. fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet, mot 32,9 mill. kr. i 2011. Av de overførte 39 mill. kr. er 13,8 mill. kr. MVA-kompensasjon. Restfinansieringen er bruk av fond. Andel egenkapital til finansiering av investeringer er økt fra 16 % i 2011 til 32 % i 2012. Dette er positivt og blant annet en konsekvens av at en større del av momskompensasjonen på investeringer nå skal føres i investeringsregnskapet ihht endring i regelverket. Investeringsregnskapet er avlagt i balanse.

Andel bruk av lån på investeringer i %

Balanse

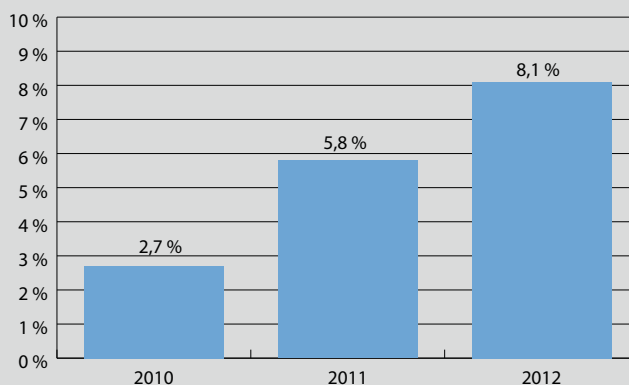
Eiendeler

Den bokførte verdien av fylkeskommunens faste eiendommer, anlegg, utstyr m.m., utlån og aksjer/andeler (ekskl. pensjonsmidler) er på 2,1 mrd. kr., som er 81 mill. kr. høyere enn i 2011. Økningen er for eiendommer og anlegg 117,7 mill. kr., og for utlån er det en reduksjon på 12 mill. kr. Utstyr, maskiner og transportmidler er redusert med 26,2 mill. kr. Omløpsmidlene er på 673,6 mill. kr. og har økt med 91,5 mill. kr. fra 2011 til 2012. Det akkumulerte premieavviket har økt med 31,5 mill. kr.

Egenkapitalen

Ved utgangen av 2012 var bokført egenkapital 379,1 mill. kr. Disposisjonsfondene har økt med 54,8 mill. kr. som følge av fjorårets resultatavsetning og avsetning av premieavvik. Det ble brukt 18. mill. av disposisjonsfondet til Tinnstøtunellene i 2012, jf. fylkestingsak 52/12. Bundne fond er i hovedsak knyttet til regional utvikling, areal og transport og skole.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Regnskapsmessig mindreforbruk for 2012 er tilført egenkapitalen med 40 mill. kr. Disponeringen av mindreforbruk for 2012 vedtas i fylkestinget 17. april 2013. Kapitalkonto har en nedgang som i hovedsak relateres til at pensjonsforpliktelsen har økt mer enn pensjonsmidlene. Det henvises til noter i årsregnskapet for ytterligere informasjon.

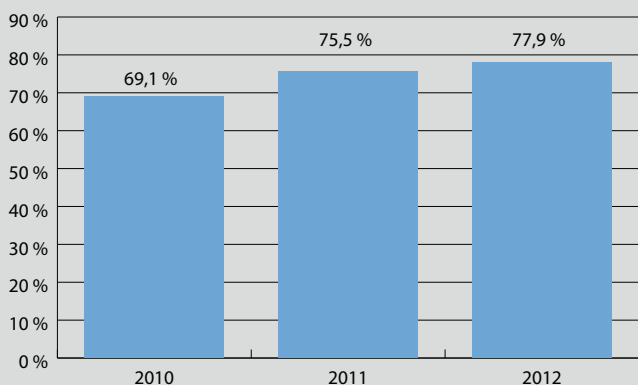
Gjeld

Fylkeskommunens bokførte langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2012 var 1,686 mill. kr., hvorav lån med fast rente (dvs. rentebinding ut over ett år) utgjorde 41,5 %. Langsiktig gjeld økte med 119,4 mill. kr. (7,6 %) fra 2011 til 2012. Renteutgiftene var ca. 3 mill. kr. høyere i 2012 enn året før.

Rentebytteavtaler

Fylkeskommunen har sju rentebytteavtaler eller såkalte swap-avtaler knyttet til 700 mill. kr. Disse avtalene ble gjort i 2008-2010 og utløper i tiden 2013 til 2017. Avtalene er gjort som rentesikring da låneporteføljen kun har bestått av store flytende lån. Det ligger ingen opsjoner i disse avtalene. Fordelen med å velge swapavtaler er større konkurranse. I dag er det kun to tilbydere på ordinære fastrentelån kontra ti ulike tilbydere på rentebytteavtaler. I tillegg gir det Telemark fylkeskommune muligheten for kortere innlån som har lavere kredittmargin enn lange lån. Fastrentelån sett mot flytende lån med tilknyttet rentebytteavtale har tilnærmet lik effekt for fylkeskommunen fordi det er små marginer i dagens marked.

Gjeld i % av brutto driftsinntekter

Landsgjennomsnittet for gjeld i prosent av brutto driftsinntekter er 50,8 %. Dette indikerer at Telemark fylkeskommune har en høy gjeldsgrad.

Arbeidskapital og likvider

Arbeidskapitalen er forskjellen mellom anskaffelse og anvendelse av midler, og sier hvordan den kortsiktige betalingsevnen er. Omløpsmidler (unntatt premieavvik) hadde i 2012 en økning på 59,9 mill. kr. Kortsiktig gjeld (unntatt premieavvik) er redusert med 2,5 mill. kr. Dette gir en positiv effekt på 62,4 mill. kr. for 2012.

Ved å trekke ut ubrukte lånemidler fra bankmidlene står det 395 mill. kr. i likvider. Fratrullet bundne midler (skattetrekk og bundne fond) på kr 144,7 mill. kr., er fri likviditet på 250,3 mill. kr. Likviditetssituasjonen har vært tilfredsstillende i hele 2012.

Virksomheter fylkeskommunen eier/har eierandeler i:

Interkommunalt samarbeid

Konsesjonskraftstyret i Telemark
Telemarksbiblioteket
Telemarkskanalen regionalpark

Egne foretak

Telemarkskanalen FKF
TFK Eiendom FKF

Interkommunale selskap

Geoparken IKS
Interkommunalt arkiv for Buskerud, Vestfold, Telemark IKS
Kragerø Fjordbåtselskap IKS
Telemark kommunerevisjon IKS
Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS
Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS
Vest-Telemark PPT IKS
Vigo IKS

Aksjeselskap

BTV Fond AS
Bypakke Grenland AS
E134 og Rv36 Telemark AS
E18 Telemark AS
Haukelivegen AS
Midt-Telemark Næringsutvikling AS
Raulandsakademiet AS
Rehabiliteringssenteret AIR
Skien Dalen Skipsselskap AS
Skien Investeringslag AS
Telemark Byggtjeneste AS
Telemark og Vestfold Regionteater AS
Vegfinans AS
Vekst i Grenland AS
Vest-Telemark Næringsbygg AS
Vestviken Kollektivtrafikk AS

Samvirkeforetak/andelslag

Biblioteksentralen AL
Telemarksreiser AL

Andre

Innovasjon Norge
Opplæringskontoret for offentlig sektor
Oslofjordfondet
Telemark Interkommunale Næringsfond
Telemark Utviklingsfond

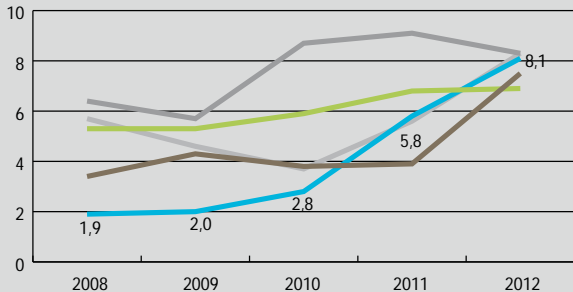
Stiftelser (ikke eierskap)

Geneticum
Rjukanbanen
Sauherad Samtun
Tel-Tek
Telemarksforskning - Bø

Statistikk økonomi

■ Telemark ■ Buskerud ■ Vestfold ■ Gj.snitt eksl. Oslo ■ Aust-Agder

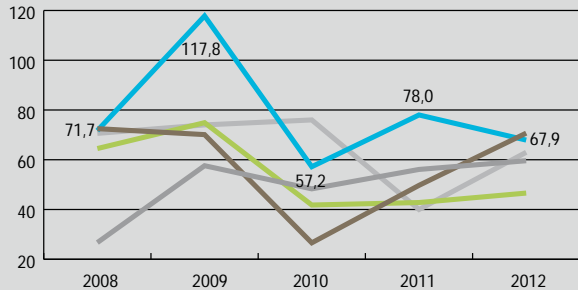
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Det har vært en bevisst strategi å øke økonomiske reserver, disposisjonsfond. Dette sikrer i forhold til rentesvingninger knyttet til høy lånegjeld og om mulig sikre en viss økonomisk handlefrihet.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	2008	2009	2010	2011	2012
Aust-Agder	6,4	5,7	8,7	9,1	8,3
Buskerud	3,4	4,3	3,8	3,9	7,5
Gj.snitt eksl Oslo	5,3	5,3	5,9	6,8	6,9
Telemark	1,9	2,0	2,8	5,8	8,1
Vestfold	5,7	4,6	3,7	5,6	8,3

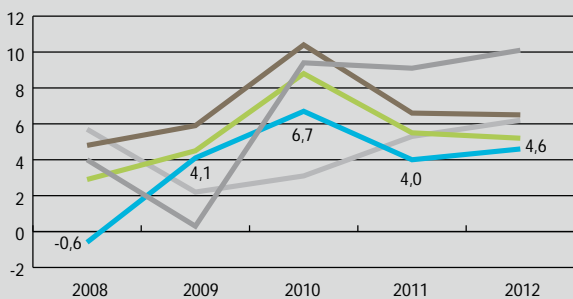
Bruk av lån i % av investering

Bruk av lån er lavere enn tidligere. Endringen knyttet til forskrift om at momskompensasjon på investeringer skal føres i investeringsregnskapet gir isolert sett høyere grad av egenfinansiering.

Bruk av lån (netto), i % av brutto investeringsutgifter	2008	2009	2010	2011	2012
Aust-Agder	26,7	57,6	48,3	56,1	59,6
Buskerud	72,5	70,1	26,6	49,7	70,7
Gj.snitt eksl Oslo	64,5	74,9	41,8	42,8	46,6
Telemark	71,7	117,8	57,2	78	67,9
Vestfold	70,6	74	76	40	63

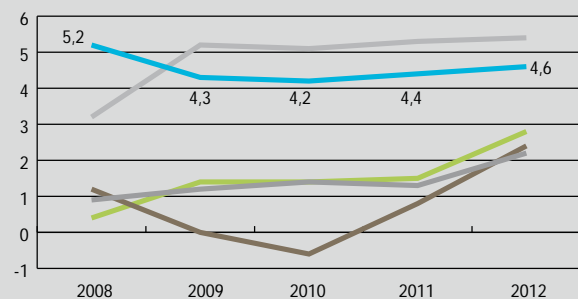
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Stabile driftsresultater siste årene. Det har vært en bevisst strategi å styre stramt, i tillegg har de aller fleste områder god økonomisk styring.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2008	2009	2010	2011	2012
Aust-Agder	4	0,3	9,4	9,1	10,1
Buskerud	4,8	5,9	10,4	6,6	6,5
Gj.snitt eksl Oslo	2,9	4,5	8,8	5,5	5,2
Telemark	-0,6	4,1	6,7	4,0	4,6
Vestfold	5,7	2,2	3,1	5,3	6,2

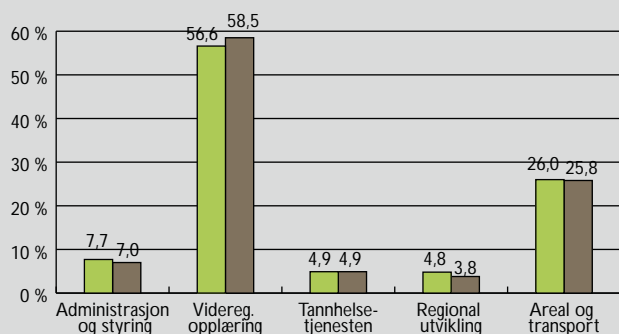
Finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Telemark har høyere lånegjeld enn de fleste andre fylkeskommuner. Den har økt fra 2011 til 2012. Lavere rente gir allikevel en reduksjon i sum finanskostnader. En relativt høyere andel av inntektene brukes til å betjene lånegjelden.

Netto finans og avdrag, i % av brutto driftsinntekter	2008	2009	2010	2011	2012
Aust-Agder	0,9	1,2	1,4	1,3	2,2
Buskerud	1,2	0	-0,6	0,8	2,4
Gj.snitt eksl Oslo	0,4	1,4	1,4	1,5	2,8
Telemark	5,2	4,3	4,2	4,4	4,6
Vestfold	3,2	5,2	5,1	5,3	5,4

Fordeling netto driftsutgifter

FAKTA OM TELEMARK FYLKESKOMMUNE

Tall i millioner kroner der annet ikke er spesifisert.

Økonomi	2012	2011
Sum driftsinntekter	2 164,7	2 074,8
Sum driftsutgifter	2 070,3	1 998,2
Netto driftsresultat	98,5	82,0
Renter og avdrag	115,0	103,8
Finansinntekter	17,1	13,3
Regnsk.m.overskudd	40,0	43,3
Investeringer	193,4	307,0
Langsiktig gjeld	1 686,2	1 566,7
Gjeld per innbygger (i kroner)	9 858	9 209

Opplæring	2012	2011
Netto driftsutgifter	875,5	823,0
Ant. elever	6 424	6 388
Kostnad per elev (kr.):		
- i skole	136 300	128 300
- i fagopplæring	64 600	63 000
Nye lærekontrakter:	677	693

Regional utvikling	2012	2011
Netto driftsutgifter	63,1	54,7
Derav:		
Regional utvikling	1,5	
Kultur/identitet	45,5	38,4
Kulturminnevern	3,7	1,4
Næringsutvikling	7,1	7,3
Internasjonal arbeid	5,3	7,5

Areal og Transport	2012	2011
Netto driftsutgifter	405,8	410,6
Derav:		
Fylkesveier	169,7	189,0
Arealplanlegging m.m.	4,4	
Kollektivtransport (inkl båtruter)	227,6	216,5
Transport funksjonsh.	4,1	4,0
Investering fylkesveier	126,3	235,7

Tannhelse	2012	2011
Netto driftsutgifter	61,7	63,7

Folkehelse	2012	2011
Netto driftsutgifter	5,0	4,6

Administrasjon	2012	2011
Netto driftsutgifter	85,7	92,4

Årets kvinne

Hun er 47 år og har vært ansatt i litt over 12 av disse årene. Hun har høyere utdanning, en årslønn på 455 968 kroner, og har vært syk i 12,4 dager.

Årets mann

Han er 49 år og har vært ansatt i 13,5 år av dem. Han har høyere utdanning, og en årslønn på 495 275 kroner, og har vært syk i 9 dager.

Ansatte	2012	2011
Fast ansatte	1601	1 567
Antall årsverk	1424	1 398
Turnover	10	10
Gjennomsnittsalder	48	48
Gjennomsnitt tjenestetid (år)	12	13
Gjennomsnitt sykefravær (dager)	11	12,9
Gjennomsnitt brutto lønn (1000 kr)	472	446

De ansatte fordeler seg slik:

Opplæring	1212	1206
Tannhelse	122	124
Administrasjon	171	168
Annet	96	69

Kjønnsfordeling (%)

Kvinner	58	57
Menn	42	43

På jobb (%)

Hele fylkeskommunen	94,6	93,7
Skolene	94,8	94
Tannhelse	92,3	91,6
Administrasjonen	94,9	93,9

Fakta om Telemark

- Folketall ved utgangen av 2012: 170,902
- Areal (fastland og øyer): 15.298 km²
- By- og tettbebyggelse: 48 km²
- Industri: 7 km²
- Dyrket mark: 277 km²
- Skog: 8742 km²
- Innsjø: 1405 km²
- Høyeste punkt Gaustatoppen 1883 m.o.h.
- Telemarksvassdraget er Norges 5. lengste (244 km)
- 18 kommuner
- 13 offentlige videregående skoler

TELEMARK
FYLKESKOMMUNE

Telemark fylkeskommune

Besøksadresse: Fylkesbakken 10, 3715 Skien | Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien
Sentralbord: 35 91 70 00 | E-post: post@t-fk.no | www.telemark.no

Fylkeskommunens administrasjon ble miljøfyrtårnsertifisert i 2011.
Arbeidet med sertifisering fortsetter.

